

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

- Decolînd spre anul 2000 ● O limbă străină într-o săptămînă ● Halba de bere și neuronii
- Dramele expedițiilor de odinioară...
- Igiena cardiacilor ● Wolf și bunele maniere

25

ANUL XXVII
(1370)
18 Iunie 1971

„În urma administrării de amfetamine, cu prilejul unei curse, ciclistul F.A. a decedat la spitalul din Rapallo...”. „1954. Meciul de fotbal Ungaria — R.F.G. Scor : 3—2 pentru R.F.G. După victorie, însă, majoritatea jucătorilor vest-germani s-au îmbolnăvit de... icter ! Examenul medical care a urmat a stabilit că echipa fusese dopată cu raze ultraviolete care prelungeau eforturile și rețineau oxigenul în musculatură”. „Roma, 1960. Jocurile olimpice. Ciclistul danez J. în vîrstă de 21 de ani, a murit în urma unui colaps ireversibil. An-

chetă, autopsie.. Managerul a mărturisit că i s-a administrat acid nicotinic“. „1971. Cursa păcii.. Din competiție sînt suspendați pentru dopare șase cicliști din R.F.G. și Franța“.

Amfetamine, morfine, tranchilizante... Unii sportivi, mai ales profesioniști, nu se jenează să facă apel la ele pentru a-și „biclui“ organismul. Dar medicii le declară primejdioase. Acesta este și motivul pentru care legea, știința, condamnă dopingul.

Documentar

DOSARUL „DOPING“-ULUI

Cuvîntul acesta ciudat a intrat în vocabular în secolul nostru, care a introdus și moda stimulentei. O statistică făcută acum cîțiva ani într-o țară occidentală a relevat, de pildă, un consum cotidian de 40 tone de medicamente dintre care prea puține prescrise de medici, în majoritatea lor așa-numite „reconstituante“, „energetice“, „biodinamizante“, „tonice“ etc. Agitația vieții moderne, insomniile, depreziunile nervoase și dorința de a fi, în ciuda oboselii, mereu în formă îndeamnă la trecerea reacțiilor firești și, ca urmare, la consecințe uneori tragice.

■ Mai bătrîn decît Pliniu cel Tînăr

În ce privește dopingul, sportul și vedetele lui fac acum obiectul unor studii foarte serioase. Mai mult, acest rău al epocii noastre a constituit chiar obiectul unui Congres la care au participat medici, ziaristi, antrenori, juriști și sportivi din numeroase țări. Dar acest rău este mai vechi decît s-ar putea crede; el a apărut o dată cu primele competiții sportive. Cu șase secole î.e.n. Milon din Crotona nota că atletii își sporeau forța fizică consumînd anumite cărnuri despre care credeau că au însușiri tonifiante: săritorii — carne de capră, pugiliștii — carne de taur, luptătorii — carne de porc... Pliniu cel Tînăr și Filostrat au amintit și ei de o seamă de „remedii“ folosite de sportivi spre a-și spori forța, îndeminarea: decocturi de pipirig, aplicări de ciuperce uscate și calde etc. Iar coca indienilor și mescalina mexicană ajutau la escalade și micșorau oboseala.

Primul exemplu modern a fost acela al înotătorilor japonezi, prezenți la Jocurile Olimpice din 1932 la Los Angeles: pentru a-i face să câștige, înainte de competiție li s-a insuflat oxigen pur.

Dar intrarea masivă în lumea sportului dopingul și-a făcut-o abia după cel de al doilea război mondial.

Ce este însă la urma urmei dopingul și de la ce punct practicarea lui devine condamnată ?

Sporirea procentului de oxigen, consumul de cafea, injecțiile cu cafeină, morfină, consumul de eter sau ingurgitarea a 50 de comprimate de amfetamine pe zi — iată tot atîtea mijloace de a stimula organismul înainte sau în cursul efortului. Desigur, nu toate mijloacele amintite sînt la fel de dăunătoare. Dar toate la un loc au făcut ca dopingul să ridice imperios întrebarea: unde începe maladia, unde se sfîrșește sănătatea ? După ce au propus numeroase definiții, majoritatea medicilor sportivi s-au oprit, cu prilejul unui colloquiu internațional, la următoarea :

„Dopingul este administrarea la un subiect sănătos, indiferent pe ce cale, a unei substanțe străine de organism sau a unor cantități anormale de agenți fiziologici, cu unicul scop de a spori artificial și ilicit posibilitățile de performanță ale acestuia, cu prilejul participării la o competiție“.

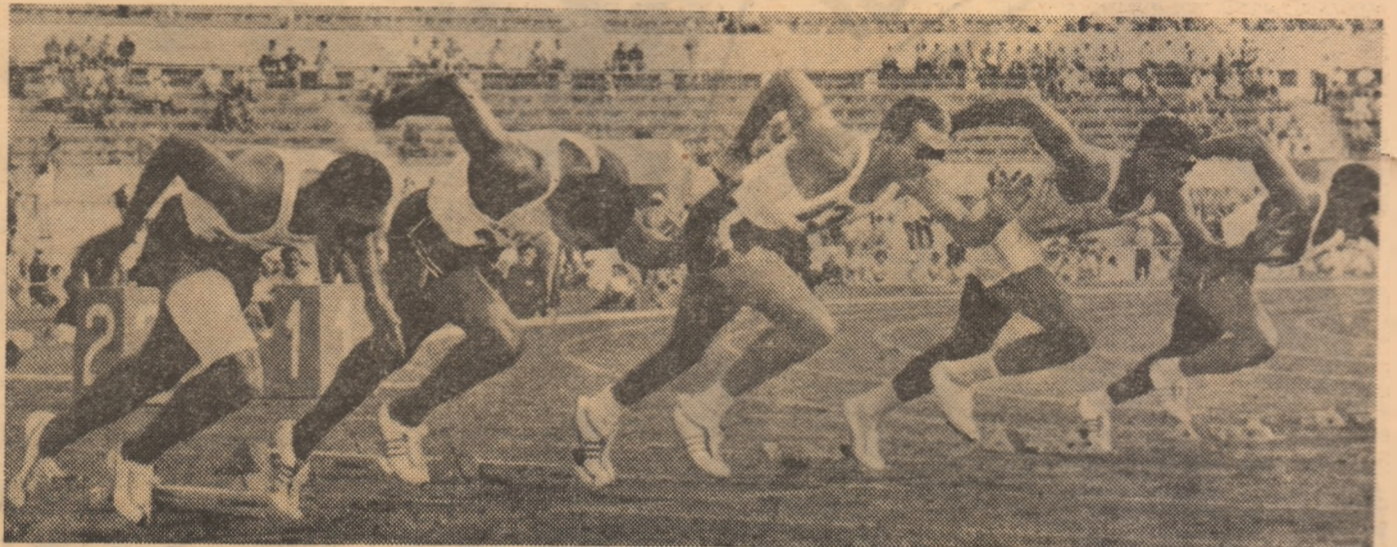
■ Nu numai cicliștii se dopeză

Dar cine se dopeză ? După părerea unor comentatori occidentali nu există sportiv care să reziste la atracția do-

ministrată onora amfetamine, iar alțora placebo-uri (substanțe nefarmacologice, dar prezentate drept medicamente), s-a văzut că forțele ambelor grupuri au sporit. Dar cum ? Amfetaminele au mărit rezistența cu 88%, iar placebo-urile prezentate drept amfetamine cu... 132% ! Și o altă experiență : în 1963, cu prilejul Turului Franței, unor cicliști „pierduți“ pe drum li s-au oferit drept doping cașete de 0,50 grame conținînd... sare. Spre marea uimire a experimentatorului rămași în urmă s-au insuflat aproape instantaneu, deslășurînd în pluton o îndirjită competiție. Asemenea exemple sînt numeroase și dovedesc că dopanții au un

antifiziologic, în care caz ar fi un nonsens“.

Dar numai o pregătire biologică bine concepută îi poate dezbara pe toți sportivi de dezastruosul nărav al dopingului. În acest sens, în momentul de față se depune un efort deosebit în materie de dietetică sportivă, întrucît un regim bine chibzuit este în mod cert un factor de reușită. În același timp cercetări făcute în domeniul „fiziologiei omului în mișcare“ permit o mai bună combatere a oboselii normale reparabilă spontan prin somn și odihnă, ca și a oboselii patologice a supraantrenajului. Produsele medicamentoase folosite nu sînt toxice, ci constituenți

In special sportul profesionist este atins de abuzul de droguri

pingului. Specialiștii francezi care au participat în țara lor la elaborarea unei legi anti-doping opinează că practicarea dopării este răspîndită, dar limitată mai ales la unele sporturi și în anumite condiții. În capul listei s-ar situa sporturile profesioniste. Cei mai atinși, afirmă tot ei, sînt cicliștii, urmații de boxeri, fotbaliști, tenismeni și participanții la cursele automobilistice. În sportul de amatori — unde optica e diferită, deoarece efectul cașetei sau injecției nu aduce bani, ci numai medalii — dopingul pare mai puțin răspîndit, afectînd mai ales disciplinele care apelează îndeosebi la rezistența fizică a individului : maratonul, marșul, schiul, alpinismul sau natația. Corpurile delice sînt extrem de numeroase : în 90% din cazuri e vorba de substanțe din familia amfetaminelor. De altfel împotriva acestora a și fost declanșată în special acțiunea de combatere.

Ar fi greu de enumerat aici toate substanțele care pot stimula. Înșuruirea lor ar umple o întreagă pagină. În general, însă, trebuie să știm că, administrate uneori în „cocteil“, ele au drept efect suprimarea temporară a senzației de oboseală, stimularea ritmului cardiac, împiedicarea asfexiei respiratorii, în fine excitarea artificială a sistemului nervos central. La care mai pot fi adăugați și așa-numiții agenți „fiziologici“ utilizați în scopuri terapeutice, în speță hormonii administrați în ajunul competițiilor în vederea sporirii randamentului. În sfîrșit, se semnalează că pentru a câștiga un concurs, pentru a cuceri o medalie, sportivii sînt uneori gata chiar la sacrificii absurde ; unii dintre ei merg pînă acolo încît să recurgă la o exsanguinotransfuzie care permite înlocuirea sîngelui plin de toxine cu un sînge „nou“.

Încît, medicina sportivă a intrat energic în acțiune.

■ Un „doping“ numit placebo

Numeroase observații și experiențe făcute pe o serie de subiecți au dus la o constatare uimitoare : după ce li s-a

incontestabil efect stimulator asupra psihicului, dar nici unul asupra ameliorării performanțelor musculare. În schimb, pot duce la albirea și pălirea tegumentelor, la o cianoză intensă a buzelor și extremităților, la convulsii etc. și, în cazuri extreme la moarte. Dar efectele pot fi și psihice. Sînt menționați cicliști drogați care s-au năpustit în mulțime, care s-au întors brusc în sensul opus cursei sau alții care, într-un acces de adevărată nebunie, îi vedeau pe spectatorii maturi ca pe niște copii, vroiau să mănince sticlă etc.

■ Polul de atracție nr. 1

Desigur, recunoașterea existenței dopingului, a toxicității sale și stigmatizarea lui sînt o primă și nu puțin importantă etapă care, însă, nu e suficientă. Mai trebuie luate și măsurile necesare. Cea de a doua etapă trebuie neapărat să dovedească că alte mijloace, de astădată neprimejdioase, pot contribui mai bine la „forma“ sportivilor, la ameliorarea performanțelor. Cu prilejul unei mese rotunde consacrate dopingului și pregătirii biologice a atletilor, medicul șef al unei școli superioare de educație fizică a declarat că, în ce-l privește, el socotește că rolul medicului este numai acela de a aduce atletul într-o poziție de deplină sănătate, după care să-l încredințeze antrenorului. Într-adevăr, dacă nu s-ar proceda astfel, la ce s-ar ajunge ? Probabil că la experimentări, la prelevări, la aplicarea de terapeutici fanteziste și, în final, probabil la o formă de doping științific și medical, ceea ce ar echivala cu transformarea sportivilor în mașini de recorduri, în roboți.

Așadar, cînd devine necesară o acțiune curativă, medicul nu trebuie să utilizeze decît o terapie clasică, la a cărei perfecționare pot însă contribui deopotrivă catedrele de medicină sportivă, publicațiile de specialitate, antrenorii chiar sau alți specialiști. Întrucît, așa cum remarcă directorul unui institut de igienă industrială și medicina muncii, „sportul nu trebuie să devină

celulari ca de pildă vitamine, unui hormon, enzime sau săruri minerale care nu tulbură organismul, ci sînt ușor adoptate.

Pe de altă parte, lupta anti-doping îmbracă și multe alte forme. La Madrid, de pildă, ființează o comisie care, cu prilejul fiecărei gale de box, examinează prin sondaj pugiliștii. Măsuri similare au fost luate și cu prilejul Olimpiadei de vară din Mexic și urmează a fi luate și pentru Olimpiada de la Munchen din 1972. De altfel, problema dopingului a intrat recent și în atenția Organizației Mondiale a Sănătății, care urmează să organizeze și să supravegheze acțiunile anti-doping pe plan internațional. Pe scurt, conștiința de primejdia care amenință sportivii și însuși spiritul sportiv, medicina a hotărît să declare un război crîncen înșelătorilor dopingului, opunîndu-l cercetarea științifică. Să-l urăm succes.

documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar

AVIAȚIE

Decolind spre anul 2000

Comentariile elogioase suscitade de aparatele sovietice prezentate la recentul Salon internațional de aviație de la Paris au pus în prim plan activitatea Institutului de cercetări al aviației civile sovietice. Încît nu este lipsit de interes să cunoaștem cîteva amănunte despre planurile acestuia.

Pe baza unor ample studii economice și de specialitate — a perspectivelor ce se deschid în fața transportu-

Imagine de la al 29-lea Salon aeronautic și spațial de la Paris. Avionul supersonic „Tu-144” înconjurat de alte aparate de zbor prezentate de 16 țări

rilor de mărfuri și călători, a tendințelor generale ale dezvoltării aviației, a posibilităților științifice și constructive ale industriei aeronautice moderne — Institutul precizează exigențele tehnice față de aparatele care urmează să fie construite într-o anume perioadă.

Biroul de construcție al Institutului execută apoi schițele de proiect ale noilor avioane iar ulterior machetele acestora în mărime naturală. O comisie de experți studiază machetele și întocmește avize detaliate. Dacă ele sînt pozitive, se trece la construcția aparatelor în cîteva exemplare „insuflite”, cu motoare și tot ce este necesar pentru zbor. În sfîrșit, ultima etapă, cea decisivă, este încercarea aparatelor. După trecerea cu succes și a acestui examen, primele aparate produse de astădată în serie, sînt preluate de unități ale „Aeroflot”-ului care le supun la o nouă încercare, de astă dată în condiții de exploatare normală. Ceea ce înseamnă un anumit număr de ore de zbor pe trasee dinainte stabilite și respectînd întocmai condițiile curselor obișnuite de pasageri. O complexă aparatură de control și măsură pune în lumină caracteristicile noilor aparate. În condițiile moderne de încercare în această etapă sînt înregistrați și studiați circa 2 000 de parametri ai unui avion. Înregistrarea de control a unei singure secunde de zbor se traduce prin 20 de linii frînte pe orizontală, cu „piscuri” și „dinți” separați, la distanța de cîteva centimetri, de alte linii, verticale.

Specialiștii sovietici consideră că pînă în anul 2000 omul va cuceri într-o asemenea măsură spațiul aerian,

încît va putea ajunge în orice punct al globului în cel mult două ore. Ei socotesc, de asemenea, că se va renunța tot mai mult la escale spre a face transportul aerian cît mai comod pentru pasageri.

Pentru a se încadra în aceste perspective ei intenționează să proiecteze și să construiască aparate capabile să dezvolte viteze hipersonice pe trasee de circa 10 000 de kilometri. Aceste nave aeriene se vor deosebi radical — ca formă geometrică și proprietăți aerodinamice — de avioanele de azi, apropiindu-se ca principii de construcție de rachete sau rachetoplane. Traseele de 3 000—6 000 de kilometri vor fi dotate cu aparate supersonice cu viteza de croazieră de 2 500—3 000 de kilometri pe oră.

Dar nu toate avioanele de pasageri și de mărfuri vor zbura în preajma anului 2 000 cu viteze supersonice. Cal-

50—70 tone de impurități. Arborii eliberează în atmosferă ioni negativi care au acțiune favorabilă asupra sănătății, iar fitoncicidele frunzelorucid microbil.

Mult dezbătut a fost raportul dintre pădure, apă, sol și climă — problemă studiată astăzi în multe țări întrucît pădurile au un rol bine determinat în reglarea debitului cursurilor de apă, limitînd forța curenților și asigurînd puritatea apei. Pe de altă parte, o exploatare irațională a fondului forestier duce la apariția de vînturi uscate, la eroziune, la pericolul culturilor agricole, înundații și, în final, la transformarea unor zone înfloritoare în deșerturi.

La sfîrșitul simpozionului, participanții au fost informați asupra celor mai noi metode de lucru sovietice în domeniul prezervării și exploatării masivelor forestiere. Ei au făcut cunoștință cu un aparat special care smulge arborii fără să le deterioreze rădăcinile, cu metodele electronice utilizate pentru reglarea temperaturii în serele cu puieți, cu calculatorul „Minsk-22” — care calculează volumul pe care trebuie să-l ocupe pădurile în funcție de zone, cu metodele de selecție aplicată în vederea creării de noi esențe etc.

În concluzie, delegații țărilor participante la simpozion au căzut de acord că progresul silviculturii impune o tot mai intensă cooperare internațională.

LA ORDINEA ZILEI

Informația, fără de care nu se mai poate...

Centrul principal de calcul al Comitetului de stat pentru planificare al U.R.S.S. funcționează zi și noapte. Căci tehnica modernă n-are nevoie de odihnă. Ea acționează, sigură și tăcută, chiar și atunci cînd marea majoritate a funcționarilor Centrului se află pe la casele lor pentru binemeritata odihnă.

Mașinile electronice de calcul lucrează cu o repeziune fantastică. Încît pe bună dreptate a remarcat cineva că toți socotitorii din U.R.S.S. n-ar putea realiza în toată viața lor ceea ce înfăptu-

O activitate care nu conține nici ziua, nici noaptea

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

O anomalie... fericită

Așa-numita anomalie magnetică de la Kursk (A.M.K.) a fost descoperită întîmplător, în 1783, dar abia în ultimele decenii s-a stabilit că intensele modificări ale cîmpului magnetic sînt provocate de uriașele zăcăminte de minereu de fier concentrate în regiunea respectivă.

Acum se știe că fișa de anomalii magnetice cu o lărgime de 40—250 kilometri se întinde de la nord-vest spre sud-est pe o distanță de circa 850 de kilometri și cuprinde o suprafață de aproape 160.000 kilometri pătrați din zona centrală a părții europene a U.R.S.S.

Minereul din acest fantastic zăcămint este împărțit în două categorii: una cu un conținut de 55—63% fier și alta cu numai 34—35% fier. Rezervele prospectate de minereu bogat se cifrează la circa 30 de miliarde tone, iar rezervele de cuarțite sînt practic inepuizabile.

Cu titlu informativ, amintim că rezervele de minereu bogat sînt de 20 de ori mai mari decît cele prospectate în regiunea lacului Superior din S.U.A. și de 4—4,5 ori mai mari decît toate zăcămintele de minereu bogate ale Statelor Unite.

E adevărat, însă, că în ciuda importanței rezervelor mari și a unei situații geografice favorabile, prospectarea și exploatarea industrială a zăcămintelor din A.M.K. presupun biruirea unor mari dificultăți. Minereul de fier e conținut în roci care datează tot din precambrian, ca și cel din regiunea lacului Superior. Dar în timp ce în S.U.A. el se află foarte aproape de suprafață, în A.M.K. zăcămintele sînt acoperite de straturi sedimentare extrem de groase. Depozitele de nisip și argilă, calcar și marnă au uneori zeci, dar de cele mai multe ori sute de metri grosime și sînt din loc în loc întrerupte de straturi de ape freatice.

Zăcămintele de la nord de Belgorod beneficiază totuși de condiții mai favorabile. Și de aceea în această regiune funcționează de-acum întreprinderi cu o capacitate de circa 20 de milioane de tone de minereu pe an.

În exploatarea deschise Lebedinski, Mihailovka, Stoilenski se extrag între 4 și 8 milioane de tone de minereu cu o concentrație de 53—55% fier. Rezervele de minereu bogat care ar putea fi extrase în exploatări deschise sînt evaluate la 10 miliarde tone, iar cele de cuarțite feroase la 40 de miliarde tone. Pentru înobilarea cuarțitelor de la Lebedinski și Mihailovka se construiesc acum complexe de transformare prevăzute să extragă și să îmbogățescă 45 de milioane tone minereu pe an.

În același timp se află în studiu deschiderea, la Iakovlevo, a unei mine cu o capacitate de 18 milioane de tone de minereu pe an. Încît în cursul acestui cîincinal, pe baza resurselor anomaliei magnetice de la Kursk va lua ființă un nou complex industrial.

CE SE DISCUTĂ

Pădurile și mediul ambiant

Acum cîtva timp, la Moscova a avut loc un simpozion internațional, cu participanți din 24 de țări, consacrat influenței pădurilor asupra mediului ambiant și a omului. Organizat din inițiativa O.N.U., el a vizat îndeosebi utilizarea cît mai rațională a resurselor forestiere ale Pămîntului.

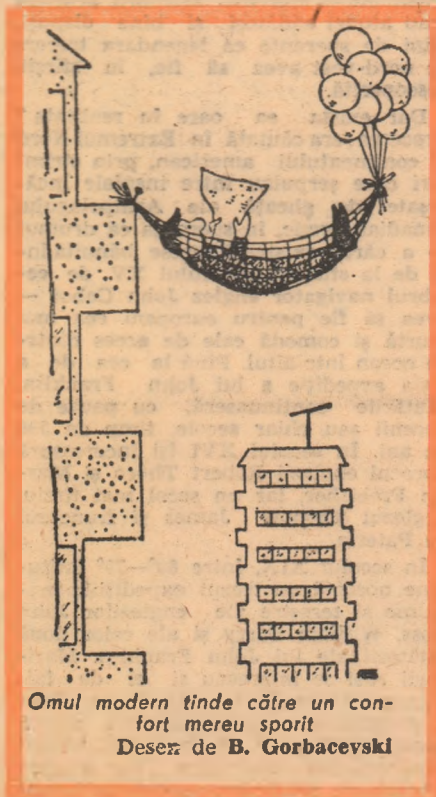
Cu acest prilej, specialiștii sovietici au arătat că pe teritoriul U.R.S.S. se află amplasate o treime din pădurile globului și că ele sînt clasate în două mari categorii: prima, prezervată în vederea protejării cursurilor de apă împotriva secetei și a terenurilor împotriva eroziunii, iar a doua destinată exploatării. Actualmente sînt tăiate anual în U.R.S.S. două milioane și jumătate de hectare de pădure, dar terenul defrișat este imediat replantat cu puieți (noul cîincinal prevede chiar ca suprafața replantată s-o întrecă considerabil pe cea exploatată). Silvicultorii intenționează astfel să transforme în teren păduros 300 de mil de hectare improprii culturilor și să planteze încă 450 de mil de hectare de bariere protectoare împotriva vînturilor și arșițel.

Discuțiile purtate au relevat influența deosebit de pozitivă a pădurilor asupra organismului uman. Un hectar plantat cu arbori, indiferent de esență, poate purifica anual aerul de

iesc în cîteva minute cele 1 000 de mașini ale Centrului.

Nu de mult, Mihail Rakovski, vicepreședinte al Comitetului de stat pentru planificare, a declarat că în momentul de față Centrul face 50 de miliarde de calcule pentru economia națională. La efectuarea acestor calcule sînt utilizate numere cu 14 și 16 cifre, întrucît trebuie scotite energia, materiile prime, rezervele de muncă, capacitățile de transport etc. necesare pentru îndeplinirea sarcinilor noului plan cîincinal. Cu această ocazie s-a aflat, de pildă, de cîtă energie și de ce cantități de combustibili va avea nevoie U.R.S.S. pînă în 1975, dar pentru a se ajunge la aceste date au fost necesare sute de mil de calcule și au trebuit luate în considerare 30.000 de abateri de la situațiile normale (ierni foarte geroase, catastrofe naturale ș.a.).

Pentru a putea soluționa probleme atât de complicate, mașinile Centrului „citesc” într-o secundă 150 de pagini de cifre. Pe o placă de mărimea unui disc de pașfon incap 240 de milioane de semne sau tot atîtea cît cuprind trei volume din Marea Enciclopedie Sovietică...

Omul modern tînde către un confort mereu sport. Desen de B. Gorbacevski

DRAMELE EXPEDIȚIILOR DE ODINIOARĂ...

Ultima călătorie a lui John Franklin

— Dar aveți 60 de ani — s-a mirat un funcționar în uniformă de ofițer în marină privind-l consternat pe căpitanul John Franklin, care se prezentase la Amiralitatea britanică, la sfârșitul anului 1844, imediat ce aflase că se organiza o nouă expediție pentru descoperirea trecerii de nord-vest. — Evident, meritele dv. de până acum... Dar virsta... Mai puteți la virsta dv. porni într-o asemenea călătorie?

Franklin a insistat însă. Condusese până atunci două expediții engleze în nordul continentului american și nu era exclus ca în cursul acestor călătorii, pe care trebuise să le întrerupă din cauză că terminase proviziile sau pentru că bolile îi seceraseră oamenii, să se fi aflat în pragul izbîndei, adică al descoperirii misterioasei treceri de nord-vest.

Pînă la urmă Amiralitatea a cedat: „N-o putem scoate la capăt cu el, a observat același funcționar în timp ce semna ordinul de numire a lui John Franklin în fruntea expediției. **Are Arctica în singe!**”

„Guvernul Majestății sale, sunau instrucțiunile înmîinate lui Franklin, a hotărît să facă o nouă încercare de a găsi trecerea din Atlantic în Pacific prin nord-vest și a socotit de cuvîntă să vă încredințeze dv. conducerea celor două nave afectate în acest scop: „Erebus“ și „Terror“. În conformitate cu această hotărîre va trebui ca, imediat ce vasele vor fi pregătite, să ieșiți în larg...”

Așa se face că, la 19 mai 1845, „Erebus“ și „Terror“, minuțios revizuite în docurile londoneze și special utilate pentru navigația în apele polare, au ridicat ancora și au pornit în jos pe Tamisa în aclamațiile a mii de oameni adunați pe chei. Curînd, cele două nave, însoțite de un vas de transport, au ieșit în larg și s-au îndreptat spre vest. După o lună au făcut prima escală lîngă insula Disko din Golful Baffin. „Erebus“ și „Terror“ au rămas acolo cîtva timp spre a încărcă alimente și carburanți de pe vasul de transport, care apoi le-a părăsit. După alte cîteva zile, la 14 iulie 1845 au ridicat din nou ancora. Baleniarele engleze care pescuiau în zona aceea le-au avut cîtva timp în cîmpul lor vizual. Ceva mai tîrziu, ziarele londoneze au publicat extrase din jurnalul de bord al unei baleniere care întîlnise expediția în vestul golfului groenlandez Melville. Membrii acesteia erau atunci sănătoși și bine dispuși, plini de speranțe că legendara trecere de nord-vest avea să fie, în sfîrșit, descoperită.

Dar exista ea oare în realitate? Trecerea era căutată în Extremul Nord al continentului american, prin strîmtorii care șerpuiuau între insulele încătușate de gheață ale Arhipelagului canadian arctic, în speranța că drumul — a cărui existență fusese bănuțită încă de la sfîrșitul secolului XV de celebrul navigator englez John Cabot — avea să fie pentru europeni cea mai scurtă și comodă cale de acces dintr-un ocean în altul. Pînă la cea de a treia expediție a lui John Franklin, căutările continuaseră, cu pauze de decenii sau chiar secole, timp de 350 de ani. În secolul XVI își încercaseră norocul englezii Robert Thorne și Martin Frobisher, iar un secol mai tîrziu, englezul Thomas James și francezul La Paterie.

În secolul XIX, între 60°—75° latitudine nordică au trecut expedițiile maritime și terestre ale englezilor John Ross, William Parry și ale celor două călătorii ale lui John Franklin. Marinarii ruși se interesau și ei de falmoasa trecere. Și, treptat, de pe hărțile geografice a fost înlăturată marea „pată albă“, care acoperise tot nordul continentului american, dar enigma trecerii de nord-vest rămăsese totuși neelucidată.

Cînd de la plecarea navelor lui Franklin s-a împlinit un an și apoi încă unul, Amiralitatea a explicat lipsa de vești prin iernările forțate. Dar după aceea a mai trecut un an de tăcere. În cele din urmă, la cererea unor bătrîni marinari britanici, veterani ai călătoriilor arctice, în 1848 a fost organizată o expediție de salvare. După cîtva timp, în cursul căruia explorase o bună parte din Arhipelagul canadian, expediția s-a înapoiat însă la Londra fără nici un rezultat. Curînd Amiralitatea britanică a instituit un premiu pentru furnizarea de știri despre vasele dispărute.

Primele vești

La 25 august 1850, Condrington Forsyte, căpitanul clipperului englez „Prince Albert“, a trecut pe lîngă Capul Raleigh din insula Devon. Acolo a zărit un steag american care flutura în vînt. Lîngă promontoriu se afla an-

a găsit acolo trei morminte, pe ale căror lespezi erau înscrise numele unor marinari din expediția lui Franklin. În felul acesta, enigma expediției dispărute a început să fie treptat elucidată. Pe baza primelor descoperiri, coroborate cu copia instrucțiunilor date lui Sir John Franklin păstrată la Amiralitate, s-a putut reconstitui ce se întimplase în primul an de navigație a navelor „Erebus“ și „Terror“, după ce Londra primise ultima veste de la ele.

Conform instrucțiunilor, după ce urma să străbată strîmtorea Lancaster dintre Țara lui Baffin și insula Devon, căpitanul John Franklin trebuia să aleagă el viitorul itinerar. Cu alte cuvinte putea să caute trecerea de nord-vest străbătînd strîmtorea Wellington, descoperită cu puțin timp înainte și insuficient explorată, sau să pornească spre vestul insulei Somerset — altă zonă puțin cercetată. Optînd pentru strîmtorea Wellington, care desparte insulele Devon și Cornwallis, Franklin a făcut o greșeală, căci în cele din urmă „Erebus“ și „Terror“

Abia în toamna lui 1969 a putut forța superpetrolierul „Manhattan“ trecerea de nord-vest

corată nava americană „Success“ comandată de DeHaven. Forsyte s-a apropiat. DeHaven i-a comunicat ceva prin porta-voce și marinarii de pe „Prince Albert“, a sărit în bărci. După cîteva minute căpitanul Forsyte avea în mînă un cilindru de cupru, lăsat cu două zile în urmă pe mal de Erasmus Yeomeny, căpitanul navei engleze „Help“ și cuprinzînd un mesaj al acestuia. În cîteva ore, Forsyte a fost la locul indicat în bilețel. Adu-nînd cîteva obiecte pe care Yeomeny nu le luase cu el, Forsyte s-a înapoiat rapid la Londra. În urma unei expertize, s-a ajuns la concluzia că obiectele găsite erau urme indubitabile ale expediției lui Franklin. Acest prim succes, oricît era de neînsemnat, a trezit speranța că expediția lui Franklin avea să fie curînd găsită și salvată.

Între timp englezul Erasmus Yeomeny, cel dintîi care izbutise să dea de urma lui John Franklin, cercetase insulița Beach, de lîngă Capul Raleigh, unde de asemenea găsise urme ale unui popas făcut de căpitanul Franklin.

După cîtva timp, în insula Beach a ancorat englezul William Penny, căpitanul vasului „Lady Franklin“; Penny

riscu să se trezească în fața unei bariere compacte de gheață, întrucît strîmtorea înghețase. Dîndu-și seama de asta, Franklin a reparat greșeala și navele sale au pornit spre sud, angajîndu-se în strîmtorea dintre insulele Cornwallis și Bathurst.

Dar începuse iarna. Încît după ce au ocolit Cornwallis, „Erebus“ și „Terror“ s-au oprit să ierneze lîngă insula Beach pentru ca... În primăvara lui 1846, după ce s-au eliberat din captivitatea ghețurilor și au lăsat în insulă mormintele primelor victime ale expediției, să-și continue călătoria.

După șapte ani

Din clipa descoperirii, în insula Beach și pe promontoriul Raleigh, a primelor urme ale echipajelor lui Franklin au trecut astfel șapte ani, iar din ziua aceea senină a lunii mai 1845 cînd londonezii, adunați pe cheiurile Tamisei, aclamară cele două nave ale căpitanului Franklin care era ferm convins de succesul expediției — doisprezece ani. În ciuda eforturilor depuse în acest rîstimp, nu fusese găsit nici un supraviețuitor și se pierduseră aproape toate speranțele. Încît Amira-

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj

litatea britanică era aproape gata să recunoască pierderea celor peste o sută de membri ai echipajelor lui John Franklin.

Și, deodată, o veste neașteptată. Englezul John Ray, care conducea o expediție terestră pentru studierea peninsulei Boothia, îi interogase amănunțit pe eschimoși și aflase de la ei o poveste despre... niște albi, în care Ray îi recunoscu pe membrii expediției lui Franklin. „În timp ce vinau foci lîngă țărmul insulei King-William — a scris Ray cînd s-a înapoiat la Londra — cîteva familii de eschimoși au văzut circa 40 de inși care se în-țreptau pe ghețuri spre sud... Curînd au fost descoperite cîteva morminte și 36 de cadavre pe continent; într-o insulă aflată la nord-vest de gurile unui mare riu au mai fost găsite 5 cadavre. Unele se aflau în corturi, altele sub o barcă răsturnată spre a servi drept adăpost...”

După toate probabilitățile, locul unde „Erebus“ și „Terror“ fuseseră prinse de ghețuri se afla lîngă insula King-William. Chestionînd mai departe localnicii, exploratorul englez descoperise că niște eschimoși nomazi aveau la ei obiecte de proveniență europeană. Ray a colectat un mare număr de furculițe și linguri cu inițialele ofițerilor de pe „Erebus“ și „Terror“. După relațiile eschimoșilor, „albi“ muriseră cu patru sau cinci ani în urmă.

După ce a primit informațiile de la Ray, consiliul Amiralității i-a declarat morți pe toți membrii celei de a treia expediții a căpitanului Franklin, ștergîndu-i din controalele marinei regale. De atunci nu s-a mai organizat nici o expediție guvernamentală.

La 1 iulie 1857, din portul scoțian Aberdeen a ieșit vasul cu pinze „Fox“, echipat cu resurse personale de soția căpitanului John Franklin, care adunase o anumită sumă de bani prin intermediul unei chete organizate de Societatea de geografie din Londra și-și scosese în vînzare o mare parte din avere. Vasul era comandat de McClintock.

După ce a depus în insula Beach, unde iernaseră cîndva cele două vase ale lui Franklin, o lespede de marmură, McClintock a pornit spre insula King-William. Cum strîmtorile erau înghețate, vasul s-a oprit să ierneze la cîteva sute de mile depărtare de insulă, iar McClintock, după ce a cumpărat un atelaj de cîini, a început să se pregătească pentru o expediție terestră. La 2 aprilie 1858, a împărțit expediția în două (a doua grupă fiind condusă de locotenentul William Hobson) și noua expediție a pornit, pe căi diferite, la elucidarea enigmei.

În insula King-William McClintock a găsit sumedenie de obiecte de proveniență europeană și un schelet de om, care abia se zărea prin zăpadă și care mai păstra fragmente de haine europene... Înaintînd în mijlocul insulei, grupul lui a mai descoperit o barcă cu două schelete și haine putrezite. Era evident că acolo se consumase primul act al tragediei căreia îi căzuseră pradă peste o sută de oameni. Între timp, locotenentul William Hobson, care cercetase partea nord-vestică a insulei, făcuse o descoperire care explica definitiv tragicul sfîrșit al echipajelor lui John Franklin. Sub o grămadă de pietre, încropită de cineva pe țărm, locotenentul a găsit niște însemnări lăsate de ofițerii de pe „Erebus“ și „Terror“.

„25 aprilie 1848.
Navele „Terror“ și „Erebus“ au fost abandonate la 22 aprilie, la cinci mile nord-vest de acest loc, unde au fost încătușate de ghețuri la 12 septembrie 1846... Sir John Franklin a murit la 11 iunie 1847, iar pînă acum au murit

V. Malov

(Continuare în pag. a 11-a)

OMAGIU

Fetița și Hercule

Am văzut la Volgograd expoziția unei artiste, Nadia Rușeva, care ar fi avut azi 19 ani. Nu i-a mai împlinit: la 6 martie 1969 a murit de congestie cerebrală. Această nedreptate pe care i-a făcut-o viața este oarecum răscumpărată numai de generozitatea aceleiași vieți, care i-a îngăduit ca până la 17 ani să-și afirme o identitate artistică precisă, să-și împlinească destinul.

Totul a fost neobișnuit la Nadia Rușeva: nașterea, moartea, talentul. Tatăl ei, pictorul moscovit Nicolai Rușev, a cunoscut-o pe viitoarea-i soție în inima Asiei. Inima Asiei este de data aceasta nu o figură de stil, ci o noțiune geografică: regiunea tuvină, pe care geografii o consideră centrul Asiei. De acolo, din Tuva, a adus-o pe balerina Sacima, gingașă și subțire ca un desen în peniță. Nadia a moștenit trăsăturile asiatice ale mamei, — ochii ei pieziși, negri și calzi, părul ca smoala — și sensibilitatea contopită a ambilor părinți, ca apele crescute de afluenți ale unui fluviu.

Cum i-a fost moartea, am spus. Or fi accidentele cardiovasculare cauza numărul 1 a mortalității în lume, dar să ai 17 ani, să te pregătești să mergi la școală, să te apleci să-ți legi șire-

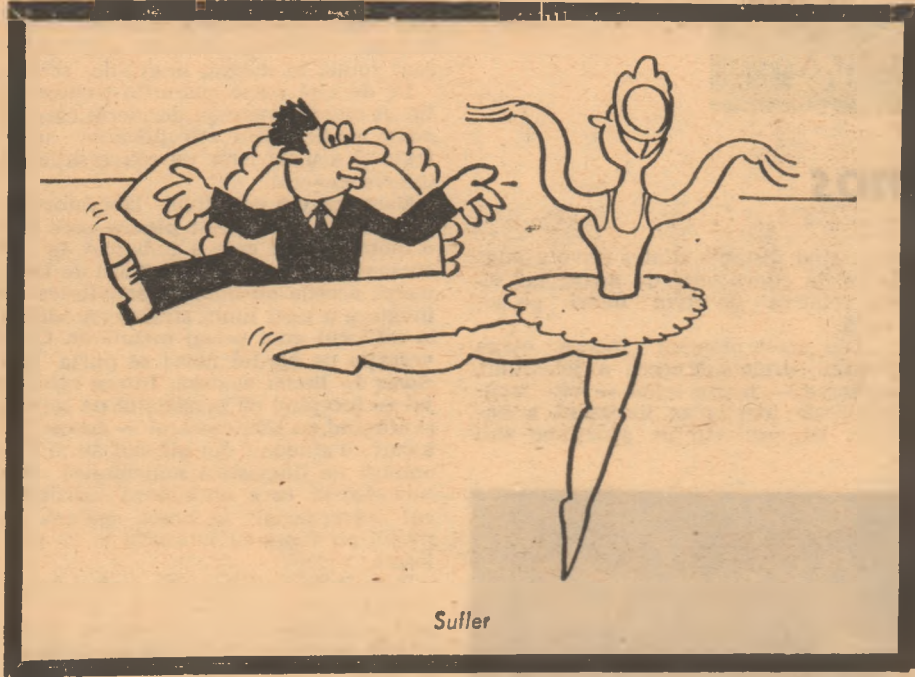
Din ciclul „Pușkiniana”

turele la pantofi și să nu te mai ridici, este inacceptabil, strigător la cer.

Cum i-a fost talentul, a spus-o omul cel mai indicat să o facă, pictorul V. Vataghin, cel care, uimit de excepționala înzestrare a fetei, i-a urmărit evoluția pas cu pas.

„Nadia Rușeva a fost genială. Da, genială. Acum nu mai avem de ce să ne temem de aprecierile prea elogioase”.

La 7 ani era vădit că desenele ei se ridicau mult peste creația obișnuită a acelei vîrste, afirmîndu-se ca un act artistic autentic. Iar tot restul s-a întîmplat între 7 și 17 ani: gloria și tragedia ei. Grăbită parcă să spună cît mai mult, Nadia a crescut pe plan artistic ca eroii din povești, lăsînd la moartea ei zece mii de lucrări. La 12 ani a deschis prima expoziție, numită „Fanteziile Nadiei”. Fantezii, pentru că era uimitor cum tot ce vedea, auzea, simțea, tot ce o bucura sau o

Suller

intrista se transforma în desene, în linii aeriene și grațioase.

Talentul ei începea de aici — de la această viziune foarte originală, foarte personală asupra lumii, de la sensibilitatea de o rară acuitate a percepției, de la ușurința tehnicii sale. Desenele Nadiei par improvizate, crochiri, schițe. Dar niște schițe desăvirsite. Nadia nu le îmbunătățește niciodată. Dacă ceva nu-i plăcea, rupea și o lua de la capăt. Ceea ce a rămas e realizat totul de prima dată, dintr-o răsufflare.

Zece mii de desene sînt o întregă lume. O lume de o extraordinară diversitate, dar în care oamenii seamănă între dînșii printr-un aer comun de bunătate (chiar și vrăjitoarele și zmeii ei sînt buni) și prin grația liniilor.

Nadia s-a simțit inspirată de mitologia greacă — mitul trist al iubirii imposibile dintre Apolo și Dafne și mitul bărbătesc al lui Hercule, un Hercule mic și grațios, ascultînd spăsit ca orice copil dojana părinților, și un Hercule mare, superb în virilitatea și armonia-i musculară. A fost inspirată de Pușkin — un Pușkin licean delicat ca un prinț și un Pușkin-prinț al poeziei, dar soț ca toți soții și tată ca toți tații. Au inspirat-o romanul filozofic „Meșterul și Margareta” al lui Bulgakov și „Micul Prinț” al lui Saint-Exupéry. A lăsat un senzațional lam-pagiu, călare pe Pămînt și aprinzînd, undeva la Pol, un singur mare felinar în stare să lumineze întreaga planetă. A inspirat-o „Război și pace”, a fascinat-o Natașa — Natașa adolescentă și Natașa soție și mamă, pe care a salvat-o de acolo de unde a condamnat-o Tolstoi, făcînd din femeia neglijentă, mereu depășită de grijile casei și ale copiilor, o imagine a maternității triumfătoare. A inspirat-o Serghei Esenin, nu, Serioja Esenin — un copil-andru năzdrăvan, cu obrazii stropiți de pistol și ochii îngustați de ris, de soare, de beția spațiilor. Parcă nu se putea ca acest Serioja Esenin să nu scrie mai tîrziu:

Ah, voi sănii, sănii! Și voi cai,
voii cai!
Numai dracul v-a scornit,
mișelul!
Peste stepă-n goană cu alai,
Ride pin'la lacrimi clopoșelul.

Iulia Scutaru

CINEMA

**Domnul Hulot
față cu civilizația
mecanizată**

— Ideea filmului „Trafic” s-a născut într-o dimineață de duminică, în timp ce priveam „marele exod” al parizienilor pe autostrada de vest. Șirurile de automobile luau cu asalt tunelul Saint-Cloud. În trimbe de fum și praf se desfășura o întrecere infernală. Atunci am simțit dorința să-l „fac” pe omul-automobilist. „Fenomenul auto” e din ce în ce mai acut și e timpul ca și sociologii să se ocupe de el. Societatea noastră se dezumanizează, oamenii sînt tot mai mult automatizați, numerotați, programați.

Cu aceste cuvinte și-a caracterizat cunoscutul regizor francez Jacques

Tati nou-i film, care rulează cu mare succes pe ecranele pariziene.

Întîlnirile cu Tati sînt întotdeauna așteptate cu interes. Acest maestru al comediei își migălește filmele îndelung și cu scrupulozitate, creîndu-le literalmente cu miinile sale. În aproape un sfert de secol n-a dat decît patru titluri: „Sărbătoarea”, „Vacanța domnului Hulot”, „Unchiul meu” și „Vacanțele”. Toate sînt dominate de silueta deșirată și cam șleampătă a unchiului Hulot, nedespărțit de pipa lui, mereu cu aceeași pălărie demodată, cu același trenzi vechi, cu aceeași pantaloni cam scurți care lasă să i se vadă șosetele galbene și cu nelipsita-i umbrelă pe braț.

De astă dată domnul Hulot (interpretat ca de obicei de Jacques Tati) se află față în față cu civilizația automobilistică, cu mecanizarea și cultul tehnicii. Este autorul unui „automobil-camping”, chemat să facă o revoluție în industria automobilistică. Mașina lui e luminată ca orice încăpere de locuit, e încălzită cu gaze, are duș; pe motor poate fi friptă o găină. Noaptea, corpul automobilului se lungește pentru a cuprinde două paturi pneumatice. Există chiar și o cameră pentru fumat!

Intrucît o rupe puțin pe olandeză, domnul Hulot este însărcinat de firma la care lucrează să ducă „automobilul-camping” de la Paris la Amsterdam la un salon internațional. Călătoria pe autostrăzile Europei occidentale se transformă într-o epopee dramatico-burlescă. Întîmplări incredibile, obstacole neprevăzute întîrziesc drumul „automobilului-camping”. Iar cînd, după toate peripeziile, domnul Hulot ajunge totuși la Amsterdam, salonul e închis. Finalul filmului este semnificativ: oamenii se pierd în uriașă îngrămădire de automobile de toate mărcile.

Jacques Tati a atins una dintre problemele acute ale Occidentului. Intru rezolvarea ei își bat capul economiști și medici, sociologi și urbanisti. Căci „epidemia automobilistică” ia proporții îngrijorătoare. Rîndunele nu-și mai fac demult cuibul sub acoperișurile Parisului. Peste capitala Franței atîrnă permanent un nor gri-tulbure, pe care aviatorii l-au boțezat „murdărie atmosferică”. Savanții au calculat că din pricina acestui fenomen parizienii se bucură de mai puține zile senine și însorite într-un an. Iarna, temperatura scade simțitor, vara străzile se înfierbîntă mai tare. O bună parte din vina pentru aceste necazuri o poartă automobilul. Parisul numără azi 1.300.000 de mașini, care emană zilnic peste jumătate de milion de metri cubi de gaze! Din cauza aglomerației și a „ambuteiajelor”, viteza de circulație scade mereu, fiind acum sub zece kilometri pe oră. Statisticile franceze arată că trei oameni din o sută sînt sortiți să piară în accidente de automobil. Numărul accidentaților mortal pe șoselele franceze după al doilea război mondial este egal cu acela al populației orașelor Dijon și Arras luate laolaltă. Șoseaua Paris-Orléans și-a cucerit o trisță faimă. Pe o anumită porțiune, fiecare kilometru a dat un automobilist ucis și douăzeci de invalizi! O anchetă făcută de Institutul de sondare a opiniei publice pe tema: De ce se tem francezii mai mult?, a dat rezultate elocvente. Francezii și franțuzoaicele au răspuns că cel mai mult se tem de accidentele de circulație. Teama aceasta a depășit frica de războaie, de bomba atomică, de șomaj, de revoluție și de devalorizarea francului!

Pe scurt, domnul Hulot a abordat la timp subiectul civilizației mecanizate!

R. Serebrennikov

PRIM PLAN

**Valentina
în aprilie
și în toate lunile**

— Valentina Ustimovici, cariera dv. actoricească este legată de Teatrul tînrului spectator din Omsk. Sînteți siberiană?

— Nu, sînt exact de la celălalt capăt al Uniunii Sovietice, din Ucraina subcarpatică, dar din punct de vedere artistic mă pot considera siberiană, întrucît înainte de a veni la Omsk am jucat foarte puțin pe alte două scene. Cariera mea a început de fapt la Omsk.

— Cînd ați debutat?

— În 1962, dar timp de patru ani nu mi-a mers de loc, nu mă găseam. De aceea adevăratul debut îl fixează în 1966, cînd am fost distribuită în piesa lui Arbuzov „Ani de pribegie”, în rolul Liusei.

Valentina Ustimovici a făcut o creație foarte interesantă în rolul unei

Valentina Ustimovici

soții care vrea să treacă cît mai neobservată pe lingă strălucitoru-i soț, pe care îl iubește cu întreaga ei făptură, așa cum pot iubi numai firle întregi.

— Apoi au urmat alte roluri, în „Un post rentabil” de Ostrovski, în „Micii burghezi” de Gorki și multe piese contemporane. Pe acest teren bine cunoscut mă simt cel mai la largul meu.

De altfel, cele mai mari succese au fost înregistrate de actriță în piese din dramaturgia contemporană, ca „El, tu, salut!” „Fata în aprilie” și altele. Ultima ei reușită este Jenea din spectacolul „Iar zorile sînt aici calme.” Jenea străbate cu brio scurtul drum de la o tinerețe fericită, senină, pînă la o moarte eroică.

REFLECTOR

● În Arhiva de film din Moscova au fost descoperite două lucrări de tinerețe ale lui D.W. Griffith, datînd din anii 1918 și 1919. Ele au fost predate Muzeului de artă modernă din New York.

● Celibat?... Nu! — proclamă Rossana Podesta, soție de preot în filmul soțului ei adevărat Marco Vicario, „Preotul însurat”. Cu acest film Vicario polemizează pe două fronturi deodată: cu ideea celibatului și cu preceptele bisericii catolice.

● Acum nouăzeci de ani în defileul celebrei Văi a regilor din Egipt a fost descoperită o ascunzătoare cu 40 de mumii. Hoții, care prădaseră niște morminte de faraoni, au ascuns mumiiile și, cu comorile găsite au pus pe picioare un comerț rentabil. Regizorul Shadie Abdel Salam reia aceste întîmplări în filmul „Mumia”.

arta
ca arta arta a.
arta arta arta a.
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica

culație a singelui scade. O concentrație foarte mare de alcool provoacă spargerea unui mare număr de vase capilare și produce deci mici hemoragii.

E adevărat că distrugerea citorva mil de celule din cele 17 miliarde cite are creierul, nu duce la modificări grave. Dacă însă cineva consumă alcool sistematic timp de mai mulți ani, numărul celulelor distruse se ridică la milioane, ceea ce înseamnă o pierdere sensibilă. Treptat, ea se vedește în încetinirea reacțiilor și scăderea facultăților intelectuale. La autopsie creierul băutorilor prezintă multe secțiuni atrofiate.

Concluzia fiziologilor este deci implacabilă: ori de câte ori bem băuturi alcoolice — fie și nesistematic, ocazional — în creier se produc modificări ireversibile. Încît deosebirea dintre un alcoolic și un nebăutor, care bea numai din cînd în cînd cite un pahar, se rezumă doar la gradul de distrugere a celulelor.

ENERGETICĂ

Electricitate din gheizere

Acum cîva timp Organizația Națiunilor Unite a publicat date extrem de interesante despre situația actuală și tendințele producției de energie electrică în lume. Printre altele ele se referă și la poluarea mediului înconjurător, care este legată în mod obligatoriu de această producție. Tocmai de aceea, specialiștii solicitați de ONU relevă o posibilitate demnă de toată atenția și anume folosirea căldurii din adîncurile Pămîntului pentru obținerea electricității. „Termocentrala Terra” nu poluează aproape deloc atmosfera și apele și, în plus, funcționează economic.

Anul trecut, sursele geotermice exploatare pe glob au livrat 700.000 kWh, cifră destul de mică în comparație cu cantitatea de electricitate obținută pe celelalte căi. După opinia specialiștilor, în următorii cinci ani, această cifră va crește pînă la 2.000.000 kWh.

Ingrădirea poluării nu este, însă, singurul motiv care îndeamnă la exploatarea căldurii terestre. Există regiuni unde nu sînt nici cursuri de apă pe care să se poată construi hidrocentrale, nici combustibili convenționali (cărbone, petrol și gaze), iar transportul celor din urmă costă foarte mult și uneori constituie o problemă. O astfel de regiune este Peninsula Kamciatka, de pildă, unde termocentralele cu motoare Diesel trebuie uneori aprovizionate cu combustibil pe calea aerului. Nici construirea unei mari centrale atomice nu ar fi însă o soluție economică acolo, întrucît costul rețelei de transport a energiei electrice pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale peninsulei ar depăși cu mult pe acela al centralei atomice, și așa destul de ridicat. Evident geotermocentralele nu pot fi instalate peste tot unde li se simte nevoia. Ele nu pot fi construite decît în condiții geologice speciale, și anume în locul unde Pămîntul își „risipește” energia interioară prin gheizere, izvoare termale, emisiune de va-

pori. Iar astfel de fenomene se produc doar acolo unde există o sursă subterană de căldură naturală, în general magmă, masa fluidă și incandescentă din scoarță, și o rezervă suficientă de apă care să absorbă căldura Pămîntului. În sfîrșit, deasupra sursei de căldură trebuie să existe un strat de roci impermeabile și rezistente, care să suporte o presiune destul de ridicată și să nu lase apa sau vaporii să se libereze brusc sau să scape prin puncte nedorite. Astfel de fenomene naturale au cele mai multe șanse de apariție în regiunile cu activitate vulcanică, în primul rînd deci în jurul Oceanului Pacific. În afara acestei „centuri de foc”, altă regiune favorabilă instalării de geotermocentrale este sudul Italiei.

Prospectarea în vederea amplasării de geotermocentrale se face acum cu metodele cele mai moderne. Astfel, fotografierea infraroșie din avion permite să se deosebească cu certitudine apele termale de apele subterane obiș-

Aburi și izvoare de apă fierbinte — un peisaj familiar în Kamciatka, Noua Zeelandă, Islanda etc.

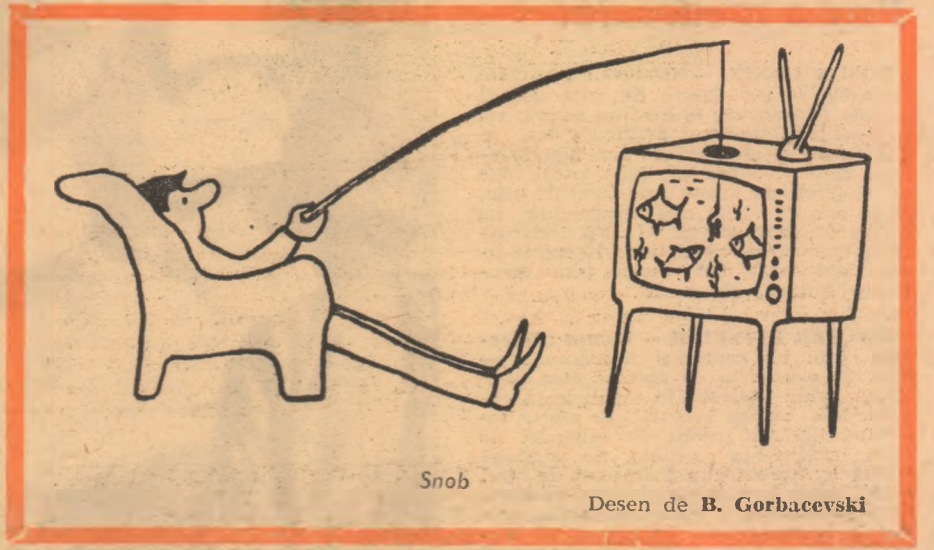
noapte. După descoperirea lor se trece la foraje de prospectiune pentru a constata dacă presiunea, temperatura și compoziția corespund cerințelor și pentru a determina volumul „zăcămintului”. Nu sînt rentabile decît sursele presupuse a dura minimum 20-25 de ani, timp în care și parametrii calitativi trebuie să rămîna constanți. În Kamciatka, de pildă, geologii au descoperit peste 100 de izvoare termale capabile să aprovizioneze centrale electrice. De altfel, pe coasta apuseană a peninsulei, lingă localitatea Panstek, funcționează de cîțiva ani o mică geotermocentrală, iar altele urmează să fie construite curînd.

Turbinele termocentralelor clasice sînt acționate de vapori supraîncalziți și aflați sub presiune, în timp ce apa izvoarelor termale abia atinge uneori temperatura de 100°C. Pentru a remedia acest dezavantaj au fost proiectate și sînt în curs de experimentare prototipuri de termocentrale care folosesc căldura apei prin intermediul unui agent termic. Difluoridoclorometanul (substanță chimică numită freon de către specialiștii sovietici), fierbe la o temperatură neobișnuit de mică: minus 30°C. Încălziți pînă la 80-100°C de către apa termală, vaporii de freon ajung la presiunea de 12 atmosfere și acționează turbinele centralei electrice. Încît centrala nu are nevoie de linie secundară pentru trenurile încărcate cu carbune, de conductă pentru petrol sau de reactor nuclear, nu emite fum și nu evacuează apă fierbinte.

FIZICĂ

Viața intimă a cristalelor

Cristalul este materia primă a mai tuturor corpurilor solide. Datorită frumuseții și formelor sale armonioase anticii îl considerau un obiect magic. Contemplînd fațetele sculpturale ale cristalului magic, vrăjitorii „preziceau” mersul evenimentelor, destinul oamenilor și al popoarelor. Știința modernă, însă, consideră că e mai util să privească dincolo de fațetele cristalelor, să dezlege secretele vieții lor interioare. Fizica corpurilor solide a pătruns

Snob

Desen de B. Gorbacevski

în adîncurile cristalului cu ajutorul electronilor și al razelor Roentgen și gamma. Razele gamma sau electronii se răspîndesc în atomii rețelei cristaline — cum este numit „scheletul” cristalului — sub un anumit unghi. Acesta este determinat de o placă fotografică. „Portretul” astfel obținut se numește roentgeno sau electronogramă. Iar metodele de cercetare a structurii cristalului poartă numele descoperitorilor lor, fizicianul olandez Peter Debye dacă se lucrează cu semicristale sau germanul Max von Laue dacă e vorba de cercetarea structurii unui monocristal.

Dar un portret nu este totuși decît un portret și nu poate reproduce toată viața interioară a unui organism. De altfel, pînă nu de mult nimeni nu bănuia că cristalele ar avea o viață interioară, și încă una fremătătoare. Razele gamma nu „simțeau” oscilațiile interne ale rețelei. Diferența de energie născută din răspîndirea lor este atât de mică, încît nici un aparat modern nu o poate descoperi.

Ceea ce n-au putut face razele gamma și electronii au făcut însă recent neutronii.

Ionii rețelei cristaline sînt un fel de insule într-o mare de electroni și, ca orice mare — cu zone mai adînci și puțin adînci — marea de electroni are și ea zone mai concentrate și altele mai rarefiate. Neutronii, spre deosebire de electroni și razele Roentgen, pot să perceapă și oscilațiile rețelei cristaline, adică deplasarea ionilor în marea de electroni, furtunile iscate pe această mare și chiar valurile mai mici.

Neutronii au descoperit astfel secretele vitale ale cristalelor și, firește, subtila structură magnetică a lor. Odiñoară, proprietățile și structura cristalelor puteau fi determinate numai statistic, raționînd în general conform principiului: „Pentru fiecare familie o găini în oală”. Astăzi se poate cunoaște adevărata lor față, cu alte cuvinte se poate afla cine are în oală trei găini și cine nici una. Cristalul este plasat în calea unui fascicul de neutroni care trec prin el fără să-l influențeze în vreun fel, dar, captați la leșire revelează fenomenele care se petrec în adîncurile cristalelor. Fenomene care, la rîndul lor, determină o sumă de proprietăți esențiale ale materialelor: conductibilitatea termică, rezistența, conductibilitatea electrică, particularitățile magnetice.

ARHEOLOGIE

Sanctuarul de la Nemrud-Dag

În lanțul muntos Anti-Taurus din Anatolia, piscul Nemrud-Dag este încoronat de un maiestuos sanctuar ridicat acum 2000 de ani de un urmaș al lui Darius cel Mare, Antiohos I. Acest sanctuar, care amintește de o fortăreață antică inexpugnabilă, mai este și acum o pată albă pe harta arheologiei mondiale. Ceea ce se știe totuși este că, pentru a-și materializa un vis grandios, Antiohos I a modificat însăși forma muntelui al cărui vîrf era, la origine, un platou. Supușii săi au ascuțit platoul ca pe un fanfarist vîrf de creion după care, din cioplituri, au înălțat un con de piatră de 50 m înălțime.

Dar de ce tocmai un con, de ce o asemenea construcție? Pentru că Antiohos dorea ca ultimul lui lăcaș să fie înfinit mai sigur decît piramidele faraonilor care erau mereu prădate. Într-adevăr, optînd pentru „mormantul de piatră”, el a acționat cu discernămint. Conul lui este un tumulus inaccesibil care ascun-

de o încăpere funerară inviolabilă. Dar nimeni nu-și poate croi drum spre ea deoarece mai curînd sau mai tîrziu ar fi strivit de avalanșa de pietre. Necunoașterea amplasamentului exact al încăperii funerare și a bînușului tezaur a îngreunat mult și tentativele arheologilor. Ele pot fi situate în orice loc al conului: la bază sau chiar sub ea. Încît, pentru descoperirea lor pietrele ar trebui înlăturate bucată cu bucată, operație extrem de dificilă deoarece strîmtimea locului nu permite depozitarea lor în altă parte. S-ar părea astfel că suveranul antic și-a luat toate măsurile de precauție pentru ca jefuitoarii și... arheologii să nu poată ajunge pînă la el!

Pentru dezlegarea enigmei acestei adevărate Acropole asiatică specialiștii preconizează, între altele, folosirea metodei sondajului electric. Cum ar urma să se procedeze? În sol ar fi plantați doi electrozi între care s-ar stabili o diferență de potențial, după care curentul ce ar străbate terenul dintre ei ar fi măsurat, stabilindu-se astfel rezistența. Dacă în con există cu adevărat un obiect străin el ar avea altă rezistență și în

De la 3000 metri înălțime, Antiohos I imortalizat în piatră pare să-și supravegheze și acum regatul

felul acesta și-ar anunța prezența acolo. În același scop ar putea fi, de altfel, folosit și magnetometrul cu protoni, instrument care măsoară variații de intensitate magnetică extrem de fine. Or, obiectele metalice, ceramice și în general toate corpurile care au fost în contact cu focul dau naștere unor puternice variații ale cimpului magnetic terestru.

Oricum, spre a se putea întocmi proiectul săpăturilor, mormintul trebuie mai întii localizat. În caz că el s-ar afla sub tumulus, s-ar putea recurge la un sistem de galerii, iar dacă este în interior la elicoptere-macara.

În exterior, sanctuarul de la Nemrud Dag cuprinde trei terase ornate cu impunătoare statui ale regelui și zeilor săi, cu vulturi și lei orotitori. Aliniate maiestuos cu spatele la tumulus aceste monumente, în număr de 25, au înălțimea unei case cu cinci etaje! Crăpate și decapitate de intemperii și cutremure, ele sînt un adevărat pantcon în ruine al unui regat uitat: bogatul și fertilul regat Commagen, celebru prin cultura lui și mult rîvnit de vecinii din jur: parți, capadochieni, perși, armeni, iar dinspre Egeea de romani. Pentru a-și feri regatul de invazie, în anul 64 î.e.n., Antiohos a încheiat un tratat cu generalul roman Pompei, dar în anul 72 e.n. romanii i-au ocupat totuși țara. În regatul Commagen civilizațiile și culturile greacă și romană s-au îmbinat armonios cu tradițiile anatoliene, ceea ce explică și de ce falnicele statui ale lui Antiohos, Zeus-Ahura-Hazda, Apolon-Mithră, Hercule-Artagnes etc. au trăsături grecești sau romane, dar căciulă persane.

Poșta medicului

TOSUN GENEL — Craiova: 1) Aceste scotoame se pot datora fie unei oboseli vizuale (astenopie), în care un anumit rol îl joacă și iluminatul artificial, dar se pot datora și unui proces oarecum fiziologic de arterioscleroză. Este totuși bine să vă faceți un examen de fund de ochi. 2) La această vîrstă este neîndoielnic un proces de ateroscleroză. O cură prelungită de Otoneurină asociată cu Heparină lipocăică 4 cpr./zi pot vindeca (sau ameliora) vijitiurile din urechi.

RISCHER HEINRICH — Roman: Inten-sain este un coprodus farmaceutic pe bază de clorhidrat de carbocromen, substanță avînd indicații în insuficiența coronariană, angina pectorală de efort, infarctul miocardic însoțit de tulburări de ritm, insuficiența cardiacă. Se administrează la început cite 2 drajeuri de trei ori/zi, după 3—4 zile reducîndu-se doza. Cum medicamentul figurează printre produsele farmaceutice importate, îl puteți obține pe baza rețetei emise de poli-clinica de care aparțineți, cu viza Direcției sanitare județene.

D. G. UNGUREANU — Covasna: 1) După toate probabilitățile este vorba de un **guturai alergic**, care cedează repede după administrarea unor medicamente antihistaminice de tipul Nilfan sau Feniramin, 3 cpr./zi. 2) **Împotriva hiposmiei** (dispariția parțială a mirosului). În caz că nu este vorba de o deviație de sept nazal sau o polipoză, se recomandă vitamina B₁ fortissimum, în cure de 2 săptămîni, stricinină 1—3 mg/zi s.c. și se va griza pe nas, de 2 ori pe zi, o pudră cu următoarea formulă: Rp. Praf de alaun și praful de camfor, cite 0,25 g, sulfat de stricinină 0,15 g, lactoză 15 g. 3) Sînt tulburări de memorie inerente vârstei. Pe lângă o cură prelungită cu Asclerol 3 cpr./zi, puteți utiliza și Meclofenoxat, 3—4 cpr./zi. 4) În tulburările de circulație periferică însoțite de edeme ale gleznelor, bune rezultate dau băile de acid carbonic și mofetele în cure balneare regulate. 5) La vîrsta dv. fenomenele sînt fiziologice, iar „stimulente” v-ar face mai mult rău decît bine.

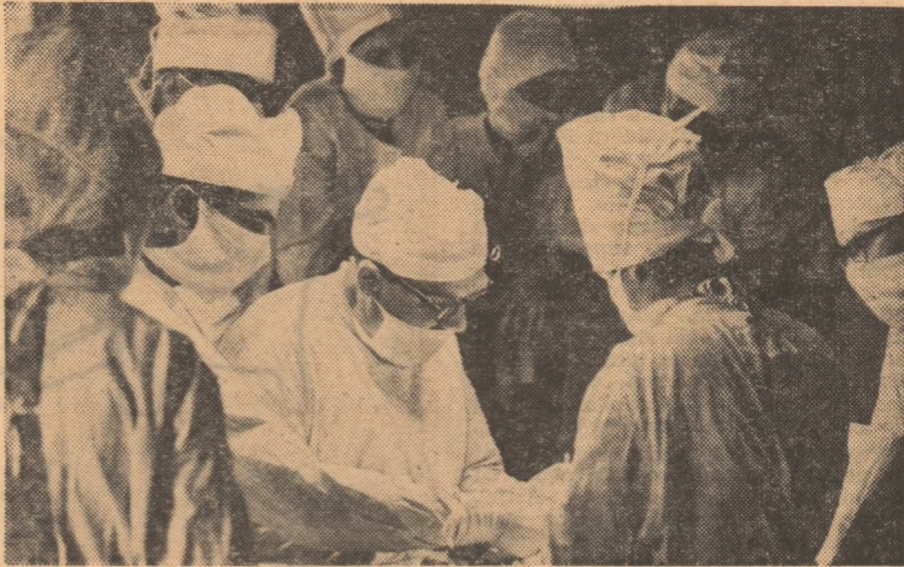
Prof. CONSTANTIN PAUN — Com. Mirșa, jud. Ilfov: Vă cerem scuze pentru răspunsul întîrziat din cauza corespundenței numeroase, cu atît mai mult cu cît prima scrisoare nu ne-a parvenit. 1) **Ținînd seama de prezența streptococului viridans în exudatul faringian**, este necesară continuarea pe o durată de cîtiva ani a curelor periodice de Moldamin, asociate cu scurte cure de Alindor sau Fenilbutazonă (10—20 zile cite 2—3 drajeuri/zi). Bune rezultate dă și asocierea aspirinei, Clorochinului și în special cortizonoterapia locală (hidrocortizon acetat și alfacimotripsină infiltrate în articulațiile cele mai dureroase). Se adaugă în plus — pentru lombosciatică — Cloroxazon, 1—2 cpr. de 3 ori/zi. În cursul verii, dacă viteza de sedimentare și fibrinemia sînt normale, balneoterapie la stațiunile Felix și 1 Mai; în cursul anului, fizioterapie și kinetoterapie (galvanizare decontracturante, ultrasunete, ionizări iodurate, solux albastru, duș-masaj). 2) **Faringosept** 4—5 cpr./zi, tablete Penicilină V de supt și, eventual pensulații cu: Rp. Iod metaloid 0,10 g, iodură de potasiu 0,50 g, glicerină 50 g, pot ameliora tulburările cauzate de faringită cronică. Pulverizările cu ape sulfuroase sau iodice la inhalatorul de la Govora sau Sîlnic Moldova sau cura heliomarină cu băi de nămol și talasoterapie nu trebuie de asemenea omise.

ION TARNIVA — Ciceu — Dej: În hipermenoree (menstruații prea abundente) este preferabilă administrarea hormonilor sub formă de injecții, după următoarea schemă: Testosteron, 10 mg, în zilele a 9-a, a 12-a a 15-a, a 18-a, a 21-a, a 24-a, a 27-a ale ciclului menstrual, la care se asociază Progesteron, 10 mg, în zilele a 21-a, a 24-a, a 27-a ale ciclului menstrual. 2) Nu opinăm pentru asocierea Clordelazinului la formula (de altfel suficient de activă) antalgicului propus de dvs.

G. G. L. — Vaslui: 1) Este bine să consultați un urolog, deoarece semnele pledează pentru o **fimoză**, care ar putea fi și cauza „eșecurilor” dvs. 2) **Împotriva ejaculării precoce** 1—2 cpr. Tioridazin mitte cu 2 ore înainte de momentul oportun. 3) În **pruritul vulvar** trebuie cercetată cauza (trichomonas, candidoză, kraurozis). Simptomatic se prescriu neuroleptice (Levomepromazin, 3—4 cpr./zi), antihistaminice de sinteză (Feniramin, 3—4 cpr./zi). Local, se pot aplica pe mucoasă și tegumentele vecine: Locacorten, Synalar cremă sau pomadă sau Triamcinolon; aplicații de 3—4 ori pe zi cu Terracortyl (spray). Rezultate bune mai dau radioterapia paravertebrală lombară și infiltrațiile intralezionale cu Hidrocortizon diluat cu xilină 20%.

DODE TONY — Com. Modelu, jud. Ialomița: Cu toată silința noastră, nu am înțeles ce-i cu așa-zisul „melaxațiu” (?), și nici cu „pata neagră de pe film”, care ar semnifica „un os deplasat”. Dacă se poate, ceva mai clar!

I. M. I. — București: Surmontul este un așa-zis timoleptic, o substanță antidepressivă din grupa imipraminei, cu proprietăți asemănătoare Levomepromazinei și Antideprinului. Indicațiile principale sînt de presiunile anxioase și agitate, acelele melancolice. Medicamentul se administrează fie pe gură (tablete de 25 și 100 mg), fie în injecții (fiole de 25 mg). Doza zilnică: 100—200 mg/zi.

Clipe de mare răspundere

Foto: N. Donskoi (APN)

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Igiena cardiacilor

Insuficiența cardiacă este stadiul final al cardiopatiilor, care semnifică epuizarea fiziologică a mușchiului inimii — miocardul. Dominat de oboseală, dispnee, cianoză și edeme tabloul clinic al insuficienței cardiace se poate ameliora, cu condiția tratării ei corecte și consecvente.

Tratamentul bolnavilor reclamă limitarea activității obișnuite și evitarea eforturilor fizice, instituirea unui regim alimentar foarte sărac în sare, administrarea clasicelor medicamente digitale și a diureticelor.

Pentru evaluarea cheltuielilor energetice cerute de diferitele activități fizice, bolnavii cu insuficiență cardiacă au fost clasificați în patru categorii funcționale. **Clasa I:** bolnavii care nu simt nici o jenă funcțională în viața obișnuită; **clasa II-a:** bolnavii care manifestă o jenă moderată la o activitate aproape obișnuită; **clasa III-a:** bolnavii care simt o jenă mare chiar la un efort foarte mic; **clasa IV-a:** bolnavii care nu pot face nici un efort, prezentînd semne obiective de insuficiență cardiacă: edeme, cianoză, eventual ascită, hidrotorax, hepatomegalie, tulburări gastrointestinale. Pentru îndrumarea activității fizice a bolnavilor cu insuficiență cardiacă se ține seama de energia necesară efectuării diferitelor acte ale vieții. Ea a fost evaluată cu destulă precizie, alcătuindu-se chiar un tabel care indică valoarea consumului de calorii pe minut în cursul diverselor activități. De exemplu, statul în picioare necesită 1 calorie/minut; spălatul și imbrăcatul 2,6 cal/minut; mersul prin casă 3 cal/minut; mersul pe teren plan cu 3 km pe oră 5,6 cal/min; urcatul scării 5—10 cal/min.; conducerea automobilului 2,8 cal/min etc. etc.

În funcție deci de această clasificare și de consumul energetic impus de activitatea zilnică, recomandările făcute bolnavilor vor ține seama și de starea lor clinică. Astfel, unui bolnav din clasa I-a îi sînt interzise eforturile prea mari sau inutile (în special sporturile de performanță); i se recomandă o viață liniștită, un timp suficient de somn sau de repaus culcat. Evitarea surmenajului prin raționalizarea timpului de muncă poate asigura o viață îndelungată. Exercițiile fizice pot îmbrăca forma plimbărilor, a gimnasticii ușoare sau chiar a unor sporturi ca golful și inotul. Unui bolnav de clasa II-a sau a III-a, adică fără semne obiective de insuficiență cardiacă, dar cu o jenă funcțională su-părătoare, munca i se va recomanda numai dacă nu impune eforturi fizice și dacă drumul pînă la serviciu poate fi făcut fără oboseală. Mersul este interzis, preferabile fiind deplasările cu mașina, dacă este posibil. Între perioadele de lucru trebuie intercalate lungi perioade de repaus la pat, ca sînt după mese sau sub formă de repaus absolut la sfîrșitul săptămînii. Vor fi evitate surmenajul și agitația, supărările și conflictele afective și orice tulburări ale echilibrului psihologic, care pot influența negativ starea bolnavilor cu insuficiență cardiacă. La un bolnav de clasa IV-a este obligatoriu repausul absolut, activitatea fizică fiind redusă la minimum, împreună cu asigurarea unei liniști de-săvîrșite. În acest sens se recomandă suprimarea telefonului, reducerea vizitelor, suprimarea eventuală a radioului și televizorului la persoanele foarte emotive.

Igiena alimentară a cardiacilor

comportă, de asemenea, o serie de măsuri generale, urmînd reducerea aportului de lichid și a consumului de sodiu, a cărui sursă principală — dar nu unică — este sarea. De aceea, compoziția regimului ține seama nu numai de sarea care servește la prepararea alimentelor, ci și de sodiul conținut în diferitele alimente. Specialiștii în dietetica insuficienței cardiace au alcătuit trei tipuri de regim fără sare. **Tipul I:** — așa-zisul regim Kempner — regim fără sare, extrem de sever, prin care se obține un aport zilnic de mai puțin de 0,5 g sodiu. Regimul se compune din: 200—300 g orez (cîntărit crud), fiert în apă fără sare; 30—50 g zahăr; 300 g compot sau dulceață; 1 kg fructe; vitamine B. Din cauza monotoniei și sărăciei în proteine, acest regim nu poate fi prescris decît pe perioade scurte; el poate fi eventual lărgit prin adăugarea cărnii și a piinii fără sare. **Tipul II:** regim fără sare, sever, cu aproximativ 0,50 g sare pe zi. Bolnavul va suprima total pîinea și biscuiții obișnuiți, patiseria, toate brînzeturile, laptele, mezelurile, sărăturile și conservele de orice fel, apele minerale gazoase sau saline, bomboanele de cofetărie. Sînt permise: pîinea și biscuiții fără sare, laptele desodat, puțin unt, uleiul, carnea, păsările, șunca fără sare, ouăle, cartofii, orezul, peștele, cerealele, legumele verzi (fără spanac și morcov), fructele proaspete, dulciurile și patiseria de casă, vinul, berea, cafeaua, ceaiul, apele minerale nesaline, ciocolata. **Tipul III:** regim hiposodat, tolerant, care permite introducerea în mîncare a 1—2 g sare/zi. Interdicțiile se vor referi în special la mezeluri, brînzeturi, conserve și pîinea obișnuită. Sînt admise cantități moderate de lapte, brînză de vaci și iaurt, precum și adăugarea de puțină sare în apa în care se fierb alimente ca orezul sau pastele făinoase.

Fiind exclusiv în funcție de stadiul evolutiv al cardiopatiilor, regimurile fără sare cu puțină sare ajută la obținerea rației hipocalorice necesare menținerii unei greutatei constante. Deci nu atît medicamentele, cît o alimentație și un trai cumpătat pot favoriza longevitatea bolnavilor cu insuficiență cardiacă.

Medicus

DISCUȚII

Insomnia — o prejudecată!

Nu toți oamenii au aceeași atitudine față de somn, iar ea se manifestă încă din copilărie. În cel de al patrulea an de la naștere, somnul începe să aibă o importanță considerabilă în viața copilului. Teama de întuneric, care este specifică la această vîrstă, îl face pe copil să recurgă la tot felul de strategii spre a întîrziă ora culcatului. Odată neapărat necazul părinților era hrînirea copilului. Acum, cînd medicina modernă recomandă ca părinții să nu-și „îndoape” copilul, există o altă grijă, aceea a somnului. De aceea ora somnului este de obicei ora conflicte-lor în familie.

esculap
esculap esculap
.esculap esculap escula
lap esculap esculap esc
, esculap esculap esculap
iculap esculap esculap escu.
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Copilul nu are cuvinte să exprime lupta lui împotriva... somnului. S-a observat că un copil adoarme foarte ușor în brațele mamei sau pe genunchii tatei și mai greu în pătutul lui. Psihatrii afirmă că nu teama de întuneric provoacă reținerea copilului de a se duce la culcare, ci neplăcerea de a se despărți de ai săi. Mulți părinți văd în această despărțire un mod de educație-acesta fiind primul pas spre formarea unor caractere ferme, independente. Nu toți psihatrii sînt însă de acord cu această metodă. Ei se referă, în special, la familiile în care — din cauza condițiilor dificile de locuit — părinții și copiii trăiesc la un loc, ceea ce nu împiedică de fel să iasă din rîndul lor caractere robuste, voluntare.

În ce privește somnul maturilor, acesta depinde nu numai de sănătatea individului, ci și de temperamentul lui. Aproape fiecare om are „ritualul” lui înainte de culcare. Benjamin Franklin, de exemplu, nu se culca pînă nu-și aerisea bine camera vara ca și iarna, cînd lăsa să pătrundă frigul înăuntru. În cursul conferinței „celor trei mari” din 1943, Churchill a cerut să i se instaleze două paturi. Se culca în primul pînă cînd cearcăfurile se mototoleau și apoi trecea în cel cu cearcăfurile proaspete; altfel nu putea să adoarmă.

După părerea doctorului Julius Segal, un cunoscut specialist american în problema somnului, insomnia este de multe ori o prejudecată sau cel mult o nevroză, pe care omul și-o provoacă singur. Dovada o constituie cazurile cînd mulți „bolnavi” de insomnia pot adormi oriunde și în orice moment, dar nu în patul lor și la ora normală de culcare. E de ajuns ca omul să se afle într-o situație excepțională pentru ca prejudecata insomniei să dispară.

Spre deosebire de celelalte necesități fiziologice fundamentale, somnul se poate ivi în orice moment — și se citează în această privință exemplul pacienților care adorm la volan sau al paznicilor prinși de somn în timpul gărzii. Omul poate dormi oriunde. Au fost văzuți oameni dormind în fundul minelor. În lagărele de exterminare naziste, oameni altădată obișnuiți cu confortul, dormeau înghesuiți în niște stelaje incomode, avînd drept pernă bocancii scoși din picioare. Căci somnul rămîne cea mai accesibilă cale pentru întîri-nera vieții.

FRANȚA

De la Marsilia la Paris

Ca să ajungem la Marsilia am trecut prin Castres — oraș vechi cu blocuri noi la periferie, nenumărate locuri de parcare pentru mașini, iar în centru un parc ultramodern; toți copacii și arbuștii sînt fasonați în formă de cuburi, conuri, triunghiuri, dreptunghiuri și sfere. Original? Da. Frumos? Nu prea. Într-adevăr, ce monotonie ar fi pe glob dacă vegetația ar fi pretutindeni stilizată așa.

Mindria orașului este Muzeul Goya. „Sala Capriciilor“ cuprinde optzeci de gravuri în acvaforte, iar în cea de alături am văzut „Adunarea juntei filipineze în frunte cu Ferdinand al VII-lea“ și câteva portrete, inclusiv un autoportret al pictorului.

Sînt un diletant, recunosc, dar cum poate fi explicată teoretic posibilitatea de a picta surzenia? Căci Goya s-a pictat surd: un om decrepit, cu ochelari rotunzi care privește și nu aude un sunet. Pe față nu i se observă nici o încordare, nimic nu subliniază, după cum nimic nu ascunde acest defect — e pur și simplu un om care privește și nu aude. Dar chiar și un copil înțelege că el nu aude. Nu pot să-mi explic cum a realizat așa ceva.

Din păcate n-am putut zăbovi prea mult timp la Castres. Mai aveam de vizitat și Marsilia.

Era în amurg și în jurul nostru era un peisaj cu coline plantate cu viță de vie, rîuri șerpuitoare, pădurici. Cînd am deschis geamul am simțit totuși, cu simțurile unui descendent de marinar, o aromă amăruie în aer. Și într-adevăr,

cari, muncitori și turiști, bogați și săraci — ce nu înțilnești pe trotuarele marsilieze?

Rafalele de vînt erau atît de puternice, încît mai-mai să ne doboare la pămînt. Am hotărît dar să sărbătorim vizitarea Marsiliei luînd dejunul la „Saint-Michel“, un restaurant celebru pentru produsele lui de pescărie, așezat chiar pe chei, unde am fost primiți de chelneri în flanele de marinari și cu coșuri împletite în care se zbateau pești, crabii, midii și niște alge comestibile.

Ni s-a servit tradiționala *bouillabaisse*, binecunoscuta ciorbă de pește provenșală: o bucăciță de pește roșu, o bucăciță de langustă, una de ceva care nu știu cum se cheamă, înotînd într-o zeamă extrem de picantă. Încît, după ce am gustat, am simțit că-mi ia gura foc.

Am plecat repede din Marsilia deși se lăsase noaptea și eram frînți de oboseală. Am mers mult prin întuneric, fără să scoatem o vorbă. În cele din urmă prietenul cu care călătoream n-a mai rezistat și a oprit mașina în fața unei firme luminoase, care anunța că în fundul unui parc se afla un hotel. Cum se numea, nu ne mai interesa. Am urcat în camerele noastre și am adormit cred încă în timp ce ne desbrăcam.

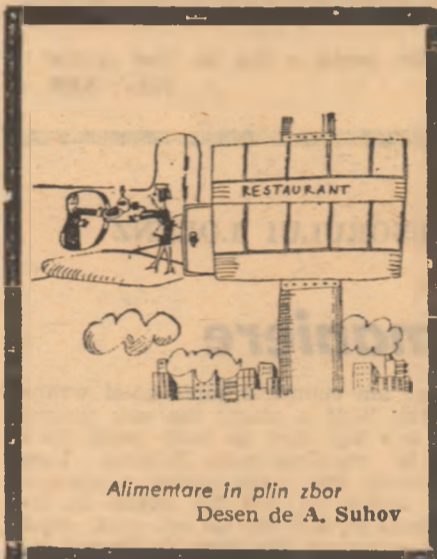
Abia dimineața am văzut că hotelul care ne adăpostise o noapte, modest dar foarte curat, înconjurat de un parc cu un bazin de înot, se numea „Le Flamant rose“, iar orașelul Plan-de-Horgon.

În timp ce amicul meu meșterea ceva

cercetare a Institutului și am fost rugați să transmitem istoricilor sovietici invitația de a participa la această activitate.

În ultima seară petrecută la Paris, rătăcind pe străzile feeric luminate, am ajuns și în Place de l'Etoile, unde se construiește un pasaj subteran pentru automobile. Muncitori iuți și abili, cu căști și salopete albastre, minuiuau diverse mecanisme al căror duduie se contopea cu zgomotul motoarelor de automobile care treceau pe alături. Acest duduie îmi răsună și acum în urechi, ca însuși glasul puternic, ferm al Franței truduitoare. Iar pămîntul ei — orașele și satele, șoselele excelente, ogoarele, pădurile și apele riurilor, cupolele bisericilor și clădirile uzinelor — toate mi s-au întipărit în minte ca un superb și imens gobelin dinamic...

I. Kasumov

Alimentare în plin zbor
Desen de A. Suhov

MALAYA

Orang-asli între preistorie și civilizație

În afară de malaezi, chinezi și indieni, în vestul Malaei mai locuiesc și orang-asli (aborigeni). Populație foarte veche a peninsulei Malacca, cei 45.000 de orang-asli nu formează însă o entitate etnică, ci se împart în trei grupuri de origini diferite. În afară de vîntoare și culesul fructelor sălbatice — principalele indeletniciri — o parte din ei cultivă pămîntul, într-o manieră foarte rudimentară. Dar treptat-treptat, aborigenii adoptă totuși de la vecinii lor malaezi unele obiceiuri, mai evoluat, felul de a se îmbrăca, limba etc.

Semangii locuiesc în jungla din sudul statului Perak, cu alte cuvinte nu prea departe de Kuala Lumpur, capitala țării. La amabila invitație a ministrului informațiilor am făcut o vizită în această regiune.

De la Kuala Lumpur, pe șoseaua principală, am ajuns destul de repede în orașelul Tapah, unde este biroul local pentru problemele aborigenilor. Doi funcționari s-au oferit să ne însoțească pînă într-un sat cu populație orang-asli. Unul dintre ei, un ins scund pe nume Solo, era semang și a avut misiunea de ghid-interpret.

De la Tapah, mașina ne-a dus spre nord-est. Plantațiile de hevea, caracteristice pentru peisajul local, au făcut loc junglei. Și ne-am pomenit într-un strîmt culoar în zig-zag practicat în desișul pădurii. Pe alocuri, coroanele arborilor înalți se uneau, acoperind complet cerul și soarele. În general jungla malaeză abundă în maimuțe. Dar acolo nu se vedea nici una. Solo ne-a explicat că aborigenii din împrejurimi le exterminaseră cu sarbacana (o armă specific malaeză alcătuită dintr-o țevă lungă prin care sînt sufla proiectile mici — N.R.) pentru a le consuma carnea.

Curînd am ajuns într-o mică poiană luminoasă, bine defrișată, pe care se aflau circa douăzeci de colibe așezate pe piloți. În jur, nici un pom fructifer, nici o grădiniță cu legume sau flori. Colibele aveau 2,5 m pe 3 m și erau construite din bambus cu acoperiș de trestie. În preajma lor scurmuau găini și rațe; se mai puteau vedea cițiva ciini și un porc cu bot negru ascuțit.

Satul se numea Kuala Wol. Toți bărbații erau plecați la vîntoare în junglă. Lingă o colibă trebuălia o femeie îmbrăcată într-un sarong scurt. Cum ne-a zărit, și-a acoperit fața cu mina și s-a mistuit în casă. Colibele n-au ferestre, dar deschizăturile practice pentru intrare și spațiile dintre țijele de bambus lasă să răzbată destulă lumină.

Ceva mai departe, am dat peste altă așezare, mică și anonimă, alcătuită numai din patru colibe. Construite tot din bambus și trestie, ele păreau însă mult mai solide, amintind mai mult de casele malaezilor decît de cele din satul Kuala Wol. Fiecare colibă avea verandă. Într-una din ele am zărit un tranzistor japonez, marca „Sony“, dacă nu mă înșel. Proprietarul casei ne-a ieșit înainte și a început să converseze în malaeză. Era destul de înalt pentru un aborigen și bine clădit. Putea fi luat drept malaez. Ne-a spus că este kepala kampung, cu alte cuvinte căpetenia cătunului. Dar mai există și un kepala besar — șeful căpeteniilor — care locuiește într-un sat mare.

M-am interesat din ce trăiesc el și vecinii lui. Locuitorii cătunului, mi-a spus căpetenia, culeg fructe din junglă, vinează păsări, mistreți și maimuțe și se mai indeletnicesc și cu pescuitul.

- Cultivați orez? I-am întrebat.
- Puțin.

Însoțitorii mei l-au rugat să ne arate cum se minuieste sarbacana. Căpetenia a spus ceva cu glas tare unui ins care ieșise în veranda casei vecine. Omul a intrat în colibă și, după cîteva minute, a ieșit ținînd în mînă o țevă de bambus, de vreo doi metri.

— E cel mai bun trăgător al nostru, ne-a informat gazda.

Vînătorul, mic și muschulos, cu picioare strimbe și păr bogat și creț, purta numai o fișie de pinză în jurul soldurilor și un briu lat de piele crudă de care era atașată o pungă mică cu săgeți scurte. Avea pielea mult mai închisă decît gazda noastră și nu putea fi luat drept malaez.

După ce și-a ales o țintă rotundă, aflată într-un arbore de lingă drum, a vîrit în tub o săgeată de care erau atașate cîteva pene, a inspirat profund, după care a suflat cu putere. Săgeata s-a înfipt exact în mijlocul țintei. Un minut mai tîrziu, ținta era acoperită aproape toată cu săgeți. Același vînător ne-a informat că săgețile acelea subțiri erau folosite numai la vîntoarea păsărilor și a animalelor mici. Pentru porci mistreți trebuie săgeți mult mai solide, care sînt înmuiate într-o otravă cu acțiune rapidă; vînătorul trebuie să fie însă foarte atent ca să nu se înțepe din greșeală în virful lor.

Sătulețul Batu Ampatbelas, ultimul pe care l-am vizitat, se afla într-o depresiune și deasupra lui se întindeau linii de înaltă tensiune. Sătulețul avea nouă colibe. Primul locuitor care ne-a ieșit în cale vorbea curent malaeza. L-am întrebat dacă satul avea dukunul lui (vrăjitor). Înainte, dukunii erau mai numeroși, dar acum mai sînt numai în așezările mari. În cazurile cele mai solemne sau grave trebuie adus un slujitor al cultului din localitățile mari, dar de obicei se face apel la vrăjitorul local, un fel de ajutor de dukun. Nu e un profesionist, ci un amator care rostește incantații și încearcă să tămăduiască și bolnavii.

- Cu succes? I-am întrebat.
- Un dukun adevărat ar izbuti mai bine, desigur...

Lev Demin

Fără cuvinte

Champs Élysées noaptea

după cîteva dune de nisip, un viraj brusc, s-a ivit și marea. De pe o colină înaltă Fecioara Maria îi ocrotește pe marinari, iar la picioarele ei clocotește orașul aglomerat și pitoresc.

Se însera și mistralul ne pătrundea pînă la oase. Marsilia are numai un milion de locuitori, dar e un oraș sudic și pe străzile ei forfotește atîta lume încît pare că are o populație de cîteva milioane. Marinari, oameni de afaceri, pes-

la motor, am ieșit în stradă și m-am plimbat puțin. Am mai văzut cîteva hoteluri ca al nostru, niște prăvălii, un cal împiedicat care păștea pe o pajiște, o stație de benzină...

Noi ne grăbeam însă să ajungem la Paris. Ultimul popas l-am făcut de aceea abia la Orléans. Cînd am intrat în piața unde se află o statuie a Ioanei d'Arc era iar tîrziu noaptea. Fecioara din Orléans este un simbol al patriotismului francez, dar exprimă și caracterul etern al eroismului universal. Și la Paris există un monument al Ioanei d'Arc, însă e mai puțin interesant. În timpul ocupației hitleriste a fost acoperit cu bronz. Din păcate, stratul de bronz n-a fost îndepărtat nici acum.

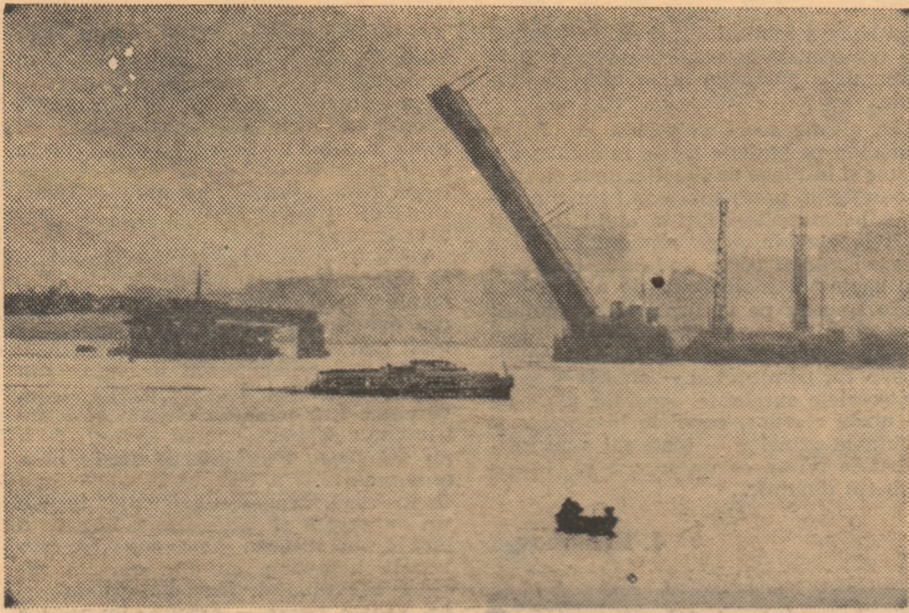
De la Orléans la Paris nu mai e mult. Dar din cauza vremii proaste înaintam ca melcul. În cele din urmă ni s-a ivit totuși în față mult așteptatul panou enorm pe care scrie „Paris“. Prietenul meu a aruncat o privire spre aparatele de bord și m-a informat că lăsasem în urmă 2431 de kilometri.

La Paris am fost îmbrățișați de parcă străbătusem Atlanticul cu barca. Ziarele anunță zilnic tot felul de accidente de circulație și prietenii noștri fuseseră, pe bună dreptate, îngrijorați. Și mai aveam apoi și o mulțime de treburi. Trebuia să ne întîlnim, între altele, cu directorul Institutului pentru studiul celui de al doilea război mondial.

Institutul, care se află pe Rue de Stalingrad, este nou și bine svenționat, lucru care poate fi constatat și după mobilier, lifturi, sau număr de secrete. După prezentări, a urmat o scurtă informare despre activitatea de

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Spectacol nocturn pe Neva: ridicarea podurilor, pentru a lăsa loc liber navelor
Foto: APN

DIN INSEMĂRILE PROFESORULUI LORENZ

Wolf și bunele maniere

Un ciine inteligent care se comportă firesc, din punctul lui de vedere, dar nepermis din punctul de vedere al educației, e perfect conștient când comite un act de indisciplină. El se simte cu conștiința încărcată și se străduiește, ca un copil care a făcut o boroboață, să afișeze un aer total nevinovat. Comportarea lui e atît de amuzantă, încît stăpînul se hotărăște greu să-l pedepsească.

„Mi-e foarte greu să pedepsesc un ciine care a comis, cu conștiința împăcată, prima lui abatere de la disciplină și nu se așteaptă la urmări neplăcute — povestește astfel binecunoscutul zoolog Konrad Lorenz. — Wolf, unul din primele rezultate ale experiențelor mele de încrucișare dintre un chow-chow și un ciine lup, era un vînător mediocru. Cu păsările

Un vînător mediocru și totuși...

domestice se comporta acceptabil, întrucît înțelegea că erau proprietatea MEA. Dar cînd pe lingă casă apăreau păsări noi, necunoscute, ne puteam aștepta la surprize. Îmi amintesc că într-un rînd soția mi-a adus niște pui de păun. N-am apucat să ne gîndim la securitatea lor, că Wolf a și spart ușa volierei și a sugrumat un pui. L-am pedepsit și de atunci Wolf nici nu se mai uita spre volieră. Ciinele nu văzuse pînă atunci păuni și, ca atare, nu-și imaginase că și aceste păsări puteau fi intangibile.

Capacitatea ciinilor de a-și stăpîni pornirile agresive față de unele păsări arată că ei pot deosebi speciile. Mai mult, le deosebesc atît de bine, încît s-ar zice că pot să le și clasifice. Astfel, pentru Wolf toate rațele erau intangibile. Toate fără excepție, chiar și speciile care se deosebesc vizibil de „modelul” inițial. Nu era nevoie să i se amintească că aceste păsări se aflau „sub protecția legii”. De unde am tras concluzia că interdicția de a ucide păuni avea să-l facă să înțeleagă că nu trebuie să se atîngă de nici o altă pasăre galiformă. Dar am greșit.

Cînd am cumpărat șapte găini wyandotte, Wolf a atacat din nou voliera și le-a sugrumat pe toate șapte (fără să le mănînce însă). Evident, l-am pedepsit. Dar i-am aplicat o pedeapsă ușoară, ca să-l fac numai să înțeleagă că săvîrșise un act oprit. Apoi am cumpărat alte găini de aceeași rasă și Wolf nu s-a mai atins de ele.

După cîtva timp am făcut rost de niște fazani aurii și argintii. De astă dată însă știam ce aveam de făcut. L-am dus pe Wolf în fața volierelor, cu o mină l-am apucat de bot și l-am pus să miroasă fazanii, iar cu alta l-am lovit ușor, simbolic, însoțindu-mi gestul cu cîteva cuvinte rostite pe un ton aspru. Această măsură profilactică s-a dovedit eficientă: Wolf nu s-a atins de păsări.

Intr-o zi, Wolf a făcut o acțiune foarte rezonabilă din punctul de vedere al psihologiei animale. Intrînd în grădina, l-am văzut cu groază în mijlocul pajîstei cu un fazan în dinți. Nu mă observase, încît am putut să-l observ în liniște. N-a pricinuit pasării nici un rău, ci s-a mulțumit s-o țină în dinți, cu un aer oarecum nedumerit. În cele din urmă l-am chemat. Ciinele n-a părut deloc speriat, ci mai degrabă bucuros. A venit repede spre mine, cu coada ridicată, fără să lase pasărea. Abia cînd s-a apropiat am observat că prinsese un fazan sălbatic și nu unul dintre ai mei. Bănuiesc că lucrurile s-au petrecut așa: ciine foarte inteligent, Wolf se văzuse pus în situația de a deduce dacă pasărea care intrase în grădina făcea parte din categoria celor intangibile sau nu. Probabil că mai întîi a luat-o drept un vînător obișnuit și a înșfăcat-o. Apoi ceva din mirosul ei i-a amintit de păsările „interzise” și ciinele s-a abținut s-o sugrume. Mai mult, a fost mulțumit să-mi încredințeze mie rezolvarea problemei și a părut ușurat cînd a depus fazanul, nevătămat, la picioarele mele. Era un exemplar superb, care a trăit mulți ani în voliera galiformelor.

E mult mai simplu să înveți un ciine să nu se atîngă de giște, decît să le determini pe acestea să nu provoace ciinii. Cu atît mai mult cu cît giștele sînt neobișnuit de curajoase. Într-o zi de iarnă am asistat la o scenă interesantă. Trei ciini mari alergau din răspuțeri spre gardul grădinii ca să latre la un „inamic” ce trecea pe acolo. În drumul lor se aflau însă șase giște sălbatice. Ciinii au sărit ușor peste ele, continuînd să latre la „inamic”. Nici o gișcă nu s-a mișcat din loc, mulțumindu-se numai să sisie amenințător. La întoarcere ciinii au ales un drum ocolit, mergînd nu pe potecă, unde se aflau irascibilele giște, ci alături, pe zăpadă. Știu ei ce știau. Giștele, în schimb, puneau pe seama propriei lor vitejii încercările disperate ale ciinilor de a nu se lăsa provocați.

Consoarta gînsacului-șef al coloniei de giște își avea cuibul sub o mică scară, care ducea din grădina spre poartă. Întrucît una din misiunile obligatorii ale ciinilor era de a alerga spre poartă ori de cîte ori se deschidea, ei se foloseau de fiecare dată de această scară, unicul drum pe unde puteau trece. Gînsacul a înțeles foarte repede că dacă se ascunde undeva sub scară poate să-și facă de cap, ciupindu-și pe ciini de coadă. Iar bieți-

lor ciini nu le mai rămăsese altceva de făcut decît să se strecoare spre poartă, cu coada între picioare, sau să sară de pe prima treaptă, ferindu-se de perfidul cerber. Unul din ciini, Bubi, se temea atît de mult de aceste ciupituri, încît de cîte ori se apropia de scară scotea un chelălăit jalnic. Această situație insuportabilă pentru ciini a avut un deznodămînt tragicomic. Într-o bună zi l-am descoperit pe gînsac mort în ascunzătoarea lui. În același timp, Bubi a dispărut. După lungi căutări l-am găsit ascuns în pod, într-un ungher întunecos. Nu l-am pedepsit, întrucît am socotit că avea circumstanțe atenuante...”

(După „Nauka i jizni”)

TOATĂ SUFLAREA...

Viața pe cîntar

Cît cîntăresc toate organismele vii de pe glob? Cum e repartizată această greutate în cadrul florei și faunei sau al diverselor regiuni de pe glob? S-a calculat că greutatea totală a vegetației care acoperă Pămîntul este de 2 402 710 000 000 tone. În ce privește vietățile, greutatea lor este egală cu 10 la sută din aceea a plantelor: 232,54 miliarde de tone.

La prima vedere pare ciudat că marea majoritate a plantelor trăiesc pe uscat și că în oceane crește numai o parte infimă din vegetația globului. După cum pare ciudat că în oceane există numai de patru ori mai multe plante decît în fluviu și în lacuri, deși oceanele au o suprafață de 180 de ori mai mare decît celelalte ape luate la un loc. Regiunile de deltă și de luncă sînt însă neobișnuit de productive. De aceea, deși au o suprafață foarte mică, ele produc 12 la sută din cantitatea de substanță vie. Incît, în comparație cu aceste „fabrici biologice” oceanele par niște imense deșerturi.

Superioritatea oceanelor se manifestă în schimb în altă direcție. Ele sînt neîntrecute în capacitatea de a reproduce, extrem de repede, organismele vii. Astfel, producția anuală a oceanelor este de 300 de ori mai mare decît rezervele lor medii de masă vegetală.

În ce privește repartiziția plantelor, ea variază în funcție de condițiile de relief și de climă. Astfel, în tîndră vegetația se cifrează la 28 tone la hectar, în zonele polare este de 5 t/ha, în pădurile nordice de 150, în cele sudice de 300, în pădurile subtropicale de 650, iar în deșerturile de la tropice de 4,5 tone la hectar. Pădurile însumează aproape jumătate din producția anuală a uscatului. În total, pe uscat sînt concentrate 99 la sută din masa organismelor vii de pe glob.

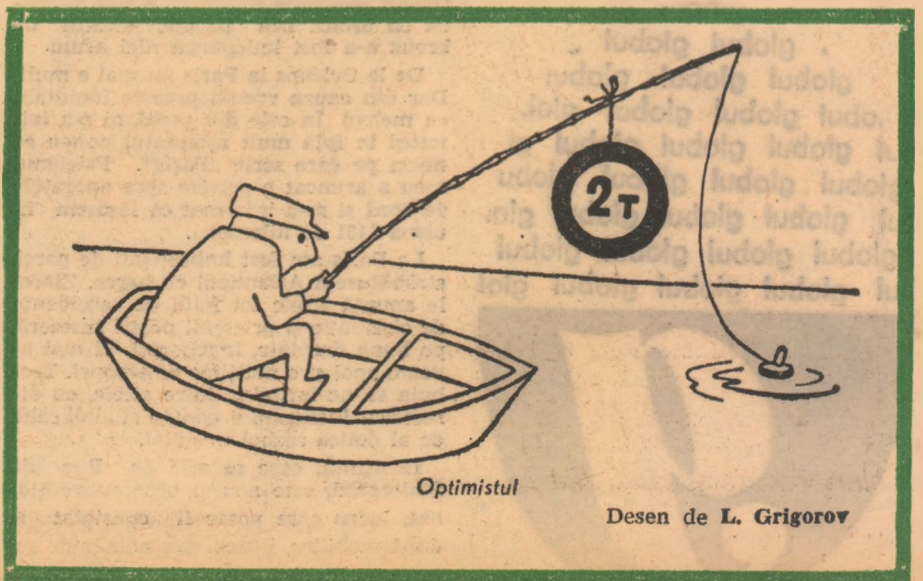
(După „Priroda”)

TRADIȚIE SONORĂ

„Pentru cine mă iubește”

În 1656 — spune o cronică — meșterul Alexandr Grigoriev a turnat clopotele mănăstirii din Valdai. Faptul n-ar mai fi poate amintit, dacă n-ar fi dat naștere unei tradiții.

Topind arama și turnînd apoi clo-

Optimistul

Desen de L. Grigoriev

...a varia via
...ia varia varia va
...a varia varia varia va
...a varia varia varia varia v
...a varia varia varia varia var
...a varia varia varia varia v
...a varia varia varia varia varia v
...a varia varia varia varia varia va
...a varia varia varia varia varia

potele, meșterul Grigoriev a văzut că i-a mai rămas topitură. Și cum clopotele sale aveau un sunet neobișnuit de frumos, ucenicii s-au gîndit să toarne topitura rămasă în forme mici, „ca nici un sunet al acelei arame să nu se piardă”. Desigur, ucenicii nu și-au imaginat că clopoteii aceia cu sunet cristalin aveau să facă o strălucită carieră... la gîtul cailor rotași. Dar de atunci încolo clopoteii de la Valdai aveau să fie neplăcuți tovarăși de drum ai călătorilor cu troika. Iar denumirea le-a rămas pînă în ziua de azi, deși e foarte mult de cînd sînt fabricați nu numai în Valdai. E adevărat, cunoscătorii pretind că alte ornamente sonore de acest fel nu sună (nu „cîntă”, spun ei) atît de frumos ca cele din Valdai. Legenda spune că meșterul Grigoriev le-ar fi cizelat glasul adăugînd argint în topitura de aramă. Analiza chimică a compoziției mai multor clopotei originali n-a detectat însă nici cea mai mică urmă de acest metal. E cert însă că vechii meșteri cunoșteau anumite secrete de fabricație, care făceau ca glasul clopoteilor lor să fie neobișnuit de sonor și cristalin în același timp și, mai mult, să difere de la un „lot de fabricație” la altul. Specialiștii izbutesc astfel să distingă în vocile lor un mare număr de nuanțe, pe care le-au numit: veșele, poruncitoare, nostalgice, argintii, cristaline, voinicești etc.

CALEIDOSCOP

Accidentele de lingă casă

Psihologii de la Direcția circulației din Viena au constatat că nu numai caii grăbesc pasul cînd se apropie de casă. Și conducătorii auto procedează la fel, accelerînd viteza pe ultimii kilometri ce-i mai departe de domiciliu. Combinat cu oboseala inerentă la sfîrșitul unei călătorii, acest obicei generează cele mai multe accidente de circulație.

Casa de carton

O firmă engleză a început producția unor case... de carton, cu un termen de garanție de 20 de ani. Avînd o suprafață standard de 6,4x6,1 metri, casele sînt asamblate din panouri de carton cu o grosime de 0,3 cm. Toate elementele componente ale unei case încep în două lăzi nu prea mari.

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

Programul manifestărilor pe perioada 18-25 iunie, 1971

Vineri 18 iunie, ora 19,30 : Ciclul Compendiu : „Istoria, omul și cultura”. Simpoziul : „Arta, cultura și politica ei” Participă : Octav Livezeanu, vicepreședinte al Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, Ion Frunzetti, critic de artă, președinte al Secției de istorie și teorie a artei și literaturii a Academiei de științe sociale și politice, Wilhelm Berger, compozitor, secretar al Uniunii Compozitorilor. Urmează filmul documentar „25 de ani de pictură românească” și un film artistic.

Simbătă 19 iunie, ora 19,30. Ciclul : „Arhitectura secolului XX”. Conferința : „Arhitectura în perspectiva programului național de sistematizare”. Va vorbi : prof. univ. arh. Gheorghe Pătrașcu. Urmează filmul documentar „România inedită” și un film artistic.

Luni 21 iunie, ora 19,30 : Ciclul : „Obiectivele modernizării : organizare, informare, sisteme”. Colocviul economic : „Fluxul informațional în economia românească”. Participă : conf. univ. dr. Vladimir Trebici, conf. univ. dr. Dragoș Vaida, dr. Gheorghe Boldur, șef de sector la centrul de calcul economic și cibernetică economică. Interviuul va fi luat de Aurel Pavlovici, ziarist. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Marți 22 iunie, ora 19,30 : Conferința : „Omul — element activ al structurii sociale”. Va vorbi : conf. univ. dr. Nicolae Dumitru. Urmează filmul documentar „Omul — ființă socială” și un film artistic.

Miercuri 23 iunie, ora 19,30 : Ciclul : „Trasee industriale sovietice”. Conferința : „Industria sovietică în cel de al IX-lea cincinal”. Va vorbi : conf. univ. dr. Constantin Moisuc. Urmează filmul documentar „Povestea ceasului” și un film artistic.

Joi 24 iunie, ora 19,30 : Discuție la masa rotundă : „Matematică, poezie, muzică”. Participă : conf. univ. dr. docent Victor Săhleanu, Aurel Stroe, compozitor. Discuția va fi condusă de dr. Victor Ernest Masek. Urmează filmul documentar „Omul și calculatorul electronic” și un film artistic.

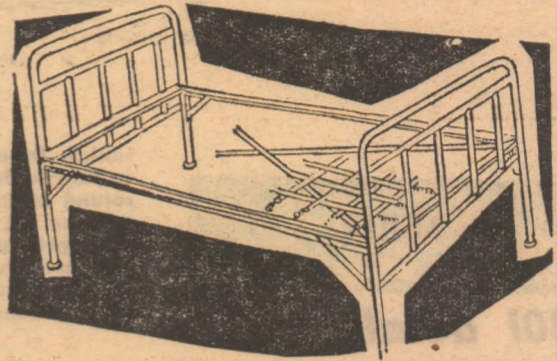
Vineri 25 iunie, ora 19,30 : Rubrica : „Cutezanțe tehnice românești” Conferința : „Invențiile — arcul de triumf al performanțelor tehnice”. Va vorbi : ing. Lucian Marinete, directorul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci. Urmează filmul documentar „Invenția” și un film artistic.

Manifestările au loc în grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batiștei nr. 14.

I.I.S. „11 IUNIE” GALAȚI

Str. M. Kogălniceanu nr. 16

Produce și livrează fără repartiție următoarele produse : găleți zincate, paturi pentru copii, poturi tip spital, internat etc., timplărie metalică (uși, ferestre), cazmale, lopeți, greble.

Dramele expedițiilor de odinioară...

(Urmare din pag. 4-a)

în total 9 ofițeri și 15 oameni din echipaj...”.

Tot în felul acesta s-a aflat și ceea ce a urmat după iernarea în insula Beach Fern convins de succes, John Franklin condusesse cele două nave prin strâmtoarea Pell. Dar la sfârșitul iernii, vasele au fost prinse de ghețuri și nici primăvara nu și-au putut continua, așa cum speraseră, călătoria în bune condițiuni, ci au navigat în derivă. Proviiziile erau pe sfârșite. O mare parte din cutiile de conserve cumpărate de expediție de la fabricantul londonez Goldner au fost găsite pline cu nisip și rumeguș. Iar în toamna lui 1847, când ghețurile, în loc să poarte vasele în ape curate, le-au dus spre țărmul vestic al insulei King-William, a început o nouă iernare — a treia — fără alimente. Scorbutul seceră ofițerii și marinarii. După moartea conducătorului expediției, supraviețuitorii au luat o hotărâre disperată și anume să pornească spre sud aproape fără hrană, sperând să poată vină ceva. Dar au murit pînă la unul — de foame, ger și scorbut.

Se prea poate că odată și odată cele două vase vor fi scoase la suprafață și va fi găsit locul exact unde a fost înmormintat căpitanul John Franklin, care a murit în pragul elucidării unei enigme geografice. Căci el a indicat direcția justă unui explorator care, după jumătate de secol, a încheiat istoria căutării trecerii de nord-vest. Într-adevăr, zecile de expediții care au pornit pe urmele lui Franklin au explorat multe regiuni din zona polară a Canalei pînă atunci necercetate, dar nici una n-a izbutit să găsească drumul dintr-un ocean într-altul. Un singur explorator, care a repetat aproape identic itinerarul celei de a treia expediții a lui John Franklin, a realizat această performanță. Străbătînd drumul lui „Terror” și „Erebus” pînă la insula King-William, dar ocolînd-o nu pe la vest cum intenționase Franklin, ci pe la est, prin strâmtoarea care desparte King-William de peninsula Boothia, Roald Amundsen a trecut cu „Gjøa” din Atlantic în Pacific. Dar asta s-a întimplat abia la începutul secolului XX.

ÎNTEPRINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piața Hristo Botev, B'oc A2, Telefon 12990

Produce și livrează fără repartiție, pe bază de comandă, avînd asigurată materia primă, următoarele :

- Dulapuri metalice (V S 3) pentru haine
- Dulapuri metalice (A 2) pentru acte
- Dulapuri metalice pentru scule S 2
- Roabe metalice cu roata cauciucată
- Paturi metalice tip internat
- Guri bam din fire sızal
- Ștreanguri din fire sızal
- Căpestre din fire sızal
- Odgoane din fire sızal
- Frînghie de rufe și pentru tapițerie din fire cord
- Transperante din fire cord
- Articole pentru nunți și botez
- Săpun de rufe 60% grăsime
- Luminări galbene, albe și pentru ceremonii

ASIGURARE ADAS =

MĂSURI UTILE DE PREVEDERE

UTILĂ
ORICĂREI
FAMILII:

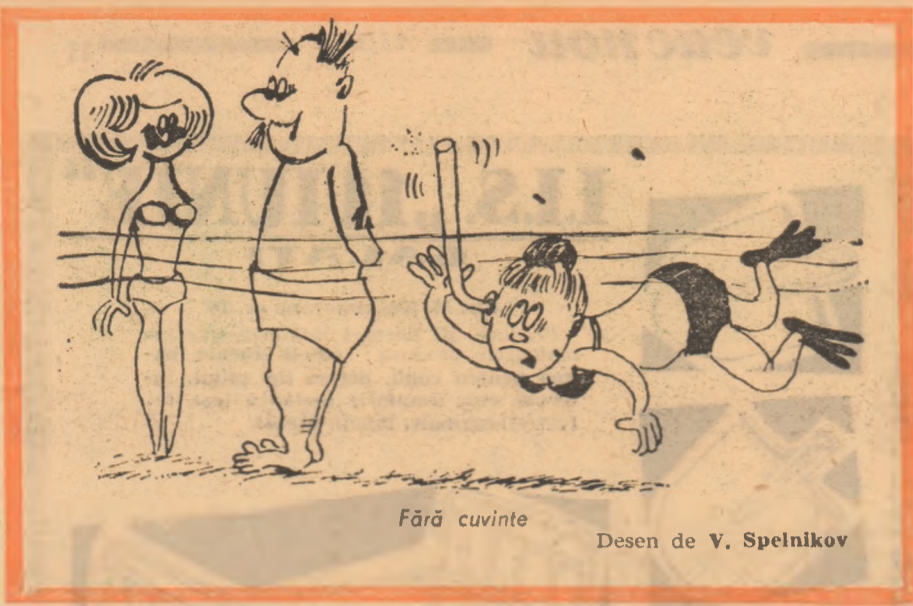
ASIGURAREA DE RENTĂ

important!

asigurarea
familială
de accidente

ASIGURAREA TUTUROR

PENTRU SITUAȚII NEDORITE:
ASIGURĂRI AUTO

Fără cuvinte
Desen de V. Spelnikov

MODĂ

1 001 detalii

Literatura de specialitate ne ține la curent cu tendințele model. Ca niște meteorologi, creatorii fac și ei prognoze, pe anumite perioade, pentru capriciile timpului vestimentar (e adevărat, însă, că li se întâmplă, ca în meteorologie, una să prevadă și alta să fie realitatea).

Dar când vine vorba, la bani mărunți, să ne coasem ceva (de pildă pentru vara care a și deschis ușa), atunci nu ne interesează numai tendințele generale, legile generale ale modelului, ci o mie și unu de detalii, care în cele din urmă determină linia modernă.

Premieră estivală: costumul de baie croșetat

Ce detalii „se poartă”, dar, vara asta? Pentru persoanele tinere sînt în continuare moderne culorile vii, contrastante: turcoaz cu alb, cu verde, roșu cu albastru și alb. Dar și mai nouă este combinația de nuanțe apropiate, pentru a crea o unitate cromatică. Pentru celelalte vîrste se recomandă nuanțele de roșu, albastru-turcoaz, galben, verde.

Sînt iar la modă țesăturile ușoare — de tip organdi, marchize, voal. Cît de multe imprimeuri, ele încep cu motivul floral mărunț și se termină cu desenul mare, de „afis”.

Cordonul este detaliul caracteristic al sezonului. În funcție de vîrstă și de siluetă el poate fi lat sau îngust de tot, fixat în talie sau lăsat lejer pe șolduri.

Se poartă toate formele de guler, de la cele mari pînă la cele înalte gen

tunică. Decolteul adine alternează (tot în funcție de ceea ce ne prinde) cu cel rotund în jurul gîtului.

Și un alt semn distinctiv al acestei veri, preluat din garderoba trecutului apropiat: vestele lungi, care merg atît în oraș, peste rochie, cît și în excursie, cu pantaloni,

N. Jeleznova

INTERVIU

Sportiv de performanță, actor, comentator...

Deși nu e nici recordmen, nici antrenor celebru, fața și glasul lui Nikolai Ozerov sînt cunoscute de toți amatorii de sport din U.R.S.S. Căci Ozerov este cel mai popular comentator sportiv al radio-ului și televiziunii. Și nu numai atît.

— Maestru emerit al sportului, artist emerit al R.S.F.S.R., comentator sportiv... Asta acum. Dar la început, ce a fost la început?

— La început a fost terenul de tenis. În 1940 eram campion al Moscovei la juniori. Jucam la clubul „Lokomotiv”. Cum eram o „tînără speranță” antrenorul m-a înscris în campionatul seniorilor. Am protestat cît am putut, am explicat că sînt o victimă sigură, dar... nu mi-a rămas decît să iau racheta în mînă și să ies pe teren. Am ajuns pînă în semifinală. În meciul hotărîtor urma să mă înfrînesc cu Boris Novikov. Novikov era idolul tineretului, prima racheta a țării. Iar eu, băiețandru de 17 ani, trebuia să joc cu el! A fost un meci foarte interesant și disputat. După cinci seturi infernale am înțeles ca prin vis că sînt învingător. Ce a urmat după meci, e greu de descris. Am fost suit într-un automobil și dus pe stadionul „Lokomotiv”. La apariția mea, meciul de fotbal s-a întrerupt, terenurile de baschet și volei s-au golit: spectatorii voiau să-l vadă pe cel care îl învinsese pe Novikov.

Asta nu se uită... Ca și prima mea medalie de aur! Am fost de 45 de ori campion unional, de 61 de ori am cîștigat campionatul Moscovei. În total, am luat parte la 170 de competiții. Dar pe atunci nu se decernau încă medalii de aur. Cînd, în 1947, campionii au început să fie răsplățiți cu medalii de aur, eu am pierdut. Au început o serie de eșecuri, cum li se întâmplă uneori sportivilor. În plus, la campionatul Moscovei din iarna anului 1951 am făcut o ruptură de menisc și am fost dus direct la spital. Operația a durat peste două ore. La sfîșit, profesorul Landa, chirurg celebru, care a pus pe picioare mulți sportivi, mi-a spus: „Peste cîteva luni o să înceapă campionatul Uniunii Sovietice. Ei bine, în septembrie să-mi devii campion! Pe urmă n-ai decît să pierzi, dar anul ăsta e musai să devii campion — pentru mine, pentru știință!” I-am răspuns: „Am să încerc”, dar în gînd mi-am spus: „Ce campion, cînd eu nu mă pot ține pe picioare”. Patru luni am umblat în cîrje. Am ajuns cînd și într-o cărțuție, ca un „caz rar în medicină”.

După șapte luni, începusem să joc puțin tenis, așa încît mi-am luat inima în dinți și am plecat la Tbilisi, unde avea loc campionatul. În finală am jucat cu Serghei Andreev, actualul antrenor principal al selecționatei sovietice. Și am cîștigat.

Așa se face că după exact șapte luni de la operație am cucerit prima mea medalie de aur.

— Cum a fost debutul pe scena Teatrului de Artă din Moscova?

— Debutul meu artistic a fost și el intrucitva legat de sport. În ziua cînd trebuia să dau examen la M.H.A.T., echipa „Spartak” în care jucam (căci am fost și fotbalist!), avea un meci de campionat. M-am dus la stadion și i-am spus antrenorului că nu pot juca, fiindcă după o oră și jumătate de fugă n-am să mai fac două parale pe scenă. Dar antrenorul ținea morțiș să fie prezent în echipă, așa că am rămas, hotărît să mă menajez cît am să pot. În prima repriză n-am prea alergat. Dar la un moment dat s-a dictat un 11 metri. Penalitiul era specialitatea mea! De data aceasta, însă, l-am ratat. După cîteva minute am primit în schimb noi un gol. Mă simțeam foarte vinovat față de echipă și în repriza a doua mi-am pus în funcțiune toate motoarele, izbutind chiar să înscriu golul egalizator. Cum s-a terminat meciul, am fugit glonț la M.H.A.T., unde am trecut cu bine examenul și am fost angajat în trupa teatrului. Iar a doua zi mi s-a comunicat că am fost promovată în prima garnitură a echipei „Spartak”, care juca în divizia „A”. Așa încît în trei ore am trecut două examene.

— Și acum, despre cel de al treilea debut.

— Douăzeci de ani mă despart de primul meu reportaj de pe stadion. Asta s-a întîmplat la 29 august 1950. Am transmis atunci meciul de fotbal „Dinamo” — T.D.K.A. (T.S.K.A. de azi). Debutul meu de comentator sportiv a fost neașteptat.

Aveam repetiție la teatru, cînd mi s-a comunicat că redactorul șef al emisiunii „Ultimele știri” mă roagă să trec pe la radio. De acolo am plecat direct la stadionul „Dinamo”. Examenul în eter a avut loc în aceeași zi.

De atunci au trecut douăzeci de ani. Am transmis reportaje din 38 de țări, de la opt olimpiade, de la patru campionate mondiale de fotbal, am relatat 13 campionate mondiale de hochei pe gheață și trei campionate mondiale de hochei pe iarbă, un campionat mondial de caiac-canoe, am făcut o transmisiune „în direct” de pe faimosul stadion Wimbledon.

UTILE

Cum nu ne place!

Nimic mai simplu, parcă, decît să avem o ținută frumoasă. Și totuși se mai întîmplă uneori să scăpăm de sub propriul nostru control și să luăm poze care nu ne avantajează cîtuși de puțin, ca să nu le spunem de-a dreptul disgrațioase.

Priviți cele trei desene alăturate. În primul, greutatea corpului e lăsată toa-

tă pe piciorul stîng. Din această cauză un umăr e mai ridicat decît celălalt, iar abdomenul iese inestetic înainte. La inconvenientele de ordin estetic se mai adaugă și acela că în această poziție obosim mai repede.

A doua poză este caracteristică pentru femeile înalte, care se jenează de statura lor și vor să pară ceva mai scunde. Spatele este încovoiat, capul lăsat în jos, picioarele semiarcurite, brațele încordate. Dar care-i rezultatul? Această poziție atrage mai repede atenția decît o statură înaltă.

În fine, desenul al treilea. Multe femei nu știu ce să facă cu mîinile, ba le încrucișează pe piept, ba le proptesc în șolduri. Ceea ce nu e de fel recomandat.

Toate aceste neajunsuri pot fi ușor înlăturate, cu condiția să nu ne scăpăm nici o clipă din ochi.

T. Blohina

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialk

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

Școli, generali, arhitecți...

I. — Care este deosebirea dintre colegiu și liceu?

Un cititor Brașov

R. — În antichitatea greacă, prin liceu se înțelegea o școală situată în afara Atenei, pe Illinos la care, printre alții a predat Aristotel. Astăzi liceul este o instituție de învățămînt mediu, teoretic sau profesional, cu 7—8 clase.

Noțiunea de colegiu a imbrăcat în cursul vremurilor și în diverse țări accepții diferite. Ca instituție de învățămînt mediu sau superior, cu internat, colegiile au apărut în apusul Europei în secolul al XVI-lea.

În Anglia, colegiul este o asociație autonomă de profesori și studenți care învață și locuiesc împreună; există și un colegiu secundar.

În Statele Unite, noțiunea de colegiu cuprinde diverse tipuri de școli pentru tineri de peste 16 ani.

I. — Aș dori să știu cite ceva despre termenul de generalisim.

Aurel Plosceanu București

R. — Termenul de generalisim (de la lat. generalissimus, superlativul lui generalis — general) definește pe generalul investit cu comanda supremă a trupelor unui stat sau ale unei coaliții. Primul titlu de acest fel a fost acordat de regele francez Carol al IX-lea fratelui său, ulterior regele Henric al III-lea.

I. — Cine a fost Le Corbusier?

Cristian Indus București

R. — Pe numele său adevărat Edouard Jeanneret (1887—1965), Le Corbusier a fost unul din întemeietorii raționalismului în arhitectură, concepînd un nou tip de clădiri de locuit și publice, sprijinite pe stîlpi de beton descoperiți, cu acoperisuri plate etc. A utilizat cu predilecție materiale puțin uzitate pînă la el: betonul armat, elemente standard ș.a.

S-a ocupat și de pictură și istoria artei.

Și-a materializat ideile arhitectonice într-o sumă de ansambluri rămase celebre: un cartier de locuințe din Marsilia, proiectat pentru 1 600 de locuitori, orașul-grădina de la Pessac, aproape de Bordeaux, proiectul Palatului Națiunilor de la Geneva (care n-a fost realizat însă), mănăstirea La Tourette ș.a.